

VINERI · 30 APRILIE 2004 · ANUL LIV NR. 18

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Zilele Creștinătății Ortodoxe în Ungaria

Noi și Uniunea Europeană

Gojdu, un simbol al reconcilierii româno-maghiare

CALENDAR ORTODOX

3 mai, luni – Sf. Mc. Timotei, Mavra, Diodor și Rodopian.
4 mai, marți – Cuv. Mc. Pelaghia; Cuv. Ilarion și Valerian.
5 mai, miercuri – Sf. Mare Muceniță Irina; Sf. Mc. Neofit și Gaian.
6 mai, joi – Sf. și Deptul Iov, Cuv. Mamant, Pahomie.
7 mai, vineri – Arătarea semnului Sfintei Cruci la Ierusalim; Sf. Mc. Achachie.
8 mai, sâmbătă – † Sf. Apostol și Evanghelist Ioan; Cuv. Arsenie cel Mare.
9 mai, duminică – Aducerea moaștelor Sf. Ierarh Nicolae; Sf. Prooroc Isaia; Sf. Mc. Hristofor. Duminică a V-a după Paști (a Samarinenicii).

Din credințele poporului

Fasolea semănată la 1 mai este mult mai roditoare. E bine a se pune pepeni, castraveți, pentru că în cursul anului nu vor fi mâncați de viermi.

AGENDĂ

3 mai

Ziua Internațională a Libertății Presei

1469 – în Italia s-a născut *Niccolo Machiavelli*, om politic, scriitor și istoric italian.

1806 – s-a stins din viață, la Buda, *Samuil Micu-Clain*, istoric, lingvist, profesor român.

4 mai

1646 – la Iași a apărut *primul cod de legi* tipărit în limba română, sub titlul „Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești și de la alte giudețe”.

1955 – s-a stins din viață, la Paris, *George Enescu*, compozitor, violonist, pianist, dirijor și pedagog român. Enescu este cel mai mare muzician român, personalitate artistică proeminentă a secolului XX.

5 mai

1891 – s-a inaugurat la New York, la *Carnegie Hall*, una dintre cele mai mari săli de concerte din Statele Unite.

1949 – a avut loc semnarea Tratatului de la Londra, prin care s-a instituit *Consiliul Europei*.

6 mai

1791 – palatul *Louvre* din Paris a devenit muzeu.

1856 – în Austria s-a născut *Sigmund Freud*, întemeietorul psihanalizei.

1922 – s-a născut, la Micherechi, dansatorul *Gheorghe Nistor*.

1938 – a murit la Ciucea poetul *Octavian Goga*.

7 mai

1553 – *Nicolaus Olahus* a fost ales arhiepiscop de Strigoni (Esztergom), mitropolit primat al Ungariei.

1833 – s-a născut, la Hamburg, *Johannes Brahms*, compozitor, pianist și dirijor german.

1840 – s-a născut, la Votkinsk, compozitorul rus *Piotr Illici Ceaikovski*.

8 mai

1885 – la București, în sala Teatrului Național, a avut loc pentru prima oară *un spectacol de operă în limba română*, dat de un ansamblu de cântăreți profesioniști români.

9 mai

Ziua Europei

1872 – a murit *Ion Heliade Rădulescu*, patronul spiritual al revistei „Curierul Românesc”, scriitor, lingvist, filosof și om politic.

1895 – s-a născut, în comuna Lancrăm de lângă Sebeș, poetul și filosoful *Lucian Blaga*.

1918 – a murit, la București, poetul *George Coșbuc*, care, alături de Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Delavrancea, și-a înscris numele în generația „marilor clasi-
fici”.

Lansarea unui nou volum
despre românii din Ungaria

În cursul săptămânii trecute, la Budapesta s-a desfășurat Festivalul Internațional de Carte, la care au participat edituri din 17 țări. România a fost prezentă cu două standuri, unul rezervat pentru Ministerul Culturii, iar celălalt pentru Editura Institutului Cultural Român, singura care de ani în șir participă la acest târg de carte cu un stand propriu. Sâmbătă, la 24 aprilie, pe standul Institutului Cultural Român a fost lansată cartea scriitorului și jurnalistului român *Ioan Matei*, cu titlul „Ro-

mânia din Ungaria în 2004”. (În numărul viitor al *Foii românești* vom pu-

blica un amplu interviu cu autorul acestei cărți.)

- va -

Dansatorii din Aletea pe scenele din Ungaria și România

Echipa de păstrate a tradițiilor „Gheorghe Turla” din Aletea a participat, duminică trecută, la Festivalul de Dansuri Populare a Naționalităților din Ráckeve. La manifestarea din orașul de pe malul Du-

nării au participat reprezentanții a șapte naționalități din Ungaria. Dansatorii aleteni au reprezentat comunitatea românească și au participat și la defilarea pe străzile orașului.

Păstrătorii de tradiții ro-

mânești din județul Bichiș vor participa, în perioada de 30 aprilie–2 mai, și la un festival internațional organizat la Cluj-Napoca, la care sunt invitate ansambluri folclorice din mai multe țări.

Șt. C.

Primarii români și maghiari s-au întâlnit la Pecica

Întâlnirea ordinară a primarilor din localitățile limitrofe graniței româno-maghiare a avut loc pe data de 22 aprilie. Primarii și suplinitorii acestora din județele Bichiș și Arad, de data aceasta s-au întrunit într-o ședință de lucru în comuna arădeană Pecica. Reprezentanții localităților prezente au fost salutați de *Iustin Cionca*, primarul comunei gazdă, de *Claudiu Cristea*, vicepreședintele Consiliului Județean Arad și de *dr. Pelcsinszki*

Boleszláv, vicepreședintele Consiliului Județean Bichiș. În cele trei ore ale consfăturii cei prezenți au tratat sarcinile actuale ale relațiilor economice transfrontaliere, respectiv au discutat despre experiențele acumulate în legătură cu folosirea sumelor alocate în zonă prin proiectul PHARE-CBC și prin programul SAPARD. La încheierea muncilor, gazdele au prezentat comuna Pecica oaspeților veniți din cele două țări.

- H -

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foia românească aparține autorilor. Foia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Moment la slujba arhierescă din cadrul Zilelor Ortodoxiei
(Foto: Eva Iova)

Zilele Creștinătății Ortodoxe în Ungaria

„Europa ar fi incompletă fără biserica neolatinilor ortodocși”

Sfârșitul săptămânii trecute a fost dedicat, la Budapesta și Giula, manifestărilor dedicate Zilelor Creștinătății Ortodoxe, organizate fiind în acest an de către Biserica Ortodoxă Română. Conform deciziei Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Ungaria, începând din 2003, anual se organizează această manifestare care are menirea să prezinte și să întărească spiritul ecumenic al bisericilor din această țară. În mesajul său, trimis pentru această ocazie, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a accentuat că acest eveniment „este o recunoaștere a lucrării și deschiderii ecumenice a Bisericii Ortodoxe Române și a susținerii dialogului intercreștin, la care se asociază, cu deosebită râvnă, ierarhul, clerul și credincioșii Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria”.

Șirul manifestărilor din cadrul Zilelor Creștinătății Ortodoxe a început la Palatul Dunărea din Budapesta, unde au fost rostite alocuțiuni și conferințe legate de trecutul, prezentul și viitorul ortodoxiei în această parte a Europei.

Locul și rolul ortodoxiei

După cântarea „Hristos a înviat” interpretată de Corul „Pro Musica” din Giula, în cuvântul său introductiv, Prea Sfințitul Sofronie, Episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, a descris locul și rolul ortodoxiei românești: „Pe lângă ortodoxia elenă, și cea sud și est slavă, în intervalul dintre apusul și răsăritul Europei își aduce mărturia ortodoxia latină. Așezată într-o zonă de frontieră, la răspântii, Biserica ortodoxă de expresie latină este chemată de Dumnezeu la o slujire specială. Înzestrată fiind de Acesta cu o vocație ecumenică pregnantă, menită să fie punte între catolicismul roman și lumea protestantă a Europei, pe de o parte, și respectiv ortodoxia greacă și pravoslavia slavilor din Răsărit și din Balcani, de cealaltă parte.” Conducătorul ortodocșilor români din Ungaria a mai accentuat că „Europa ar fi incompletă fără biserica neolatinilor ortodocși, iar ortodoxia însăși ar fi mai săracă în lipsa acestora”.

După prezentarea mesajului Patriarhului României, PF Teoctist și a interpretării rugăciunii „Tatăl nostru” de către Corul „Pro Musica”, mesajul Guvernului României a fost transmis de către domnul Mircea Geoană, ministrul român al afacerilor externe. „O Europă unită în care Ungaria și România își regăsesc locul natural, este pe cale să pună capăt diviziunii profunde și dureroase din trecutul nostru. Organizarea acestei frumoase sărbătoriri a ortodoxiei românești aici, în Ungaria, reprezintă un semnal de recunoaștere al prețurii pe care și românii și România o dau aderării Ungariei, la

1 mai, la Uniunea Europeană”, a apreciat Mircea Geoană, continuând: „Faptul că aceste două țări și aceste două națiuni, cu un trecut complicat, își dau mâna împreună ca aliați în NATO și mâine împreună în Europa, reprezintă poate dovada cea mai simbolică a reunificării culturale și spirituale profunde, și a ecumenismului, care trebuie să guverneze Europa secolului XXI.” Ministrul Geoană și-a încheiat cuvântul cu transmiterea unui gând frumos de la București: „Continuați pe acest drum. Investiți în acești români care încă se mai află în Ungaria. Minoritățile noastre de ambele părți ale frontierei reprezintă poate ceea ce avem mai bun de oferit pe altarul integrării noastre europene”.

Din partea Guvernului Ungariei a luat cuvântul secretarul de stat pentru culte, Gulyás Kálmán, care a accentuat rolul bisericilor ortodoxe din Ungaria în vederea păstrării identității minorităților naționale de această credință. În continuare, Episcopul reformat dr. Márkus Mihály, președintele Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Ungaria a vorbit despre importanța dialogului și bunelor relații dintre bisericile ortodoxe din Ungaria și întărirea spiritului ecumenic dintre toate confesiunile din țară.

Necesitatea dialogului interconfesional

„Întâlniri ecleziale ale tradițiilor creștine apusene și răsăritene în Moldova secolelor XV–XVI – expresii ale deschiderii Ortodoxiei românești spre dialogul cu celelalte Biserici”, a fost titlul conferinței preotului dr. Mihai Săsăujan, lector și secretar științific al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, în care conferențiarul a accentuat necesitatea dialogului interconfesional care nu determină nicidecum pierderea identității proprii, ci dimpotrivă, poate ajuta la redescoperirea identității fiecăruia dintre noi.

(Continuare în pag. a 7-a)

Gojdu, un simbol al reconcilierii româno-maghiare

Ministrul român de externe Mircea Geoană și ministrul ungar al culturii Hiller István au dezvelit sâmbăta trecută, la 24 aprilie, o placă comemorativă în amintirea avocatului și omului politic Emanuil Gojdu. Placa a fost amplasată pe frontispiciul clădirii principale din strada Király a complexului cunoscut sub denumirea de „Curțile Gojdu” din Budapesta. Problema recuperării simbolisticii și moștenirii lui Emanuil Gojdu reprezintă pentru Guvernul român o prioritate, a afirmat ministrul Mircea Geoană.

Ministrii Hiller István (s.), Mircea Geoană (d.) și secretarul de stat Titus Corlățean au asistat la sfințirea plăcii memoriale Gojdu

Înainte de începerea manifestărilor dedicate „Zilelor Creștinătății Ortodoxe din Ungaria”, sâmbăta după-masă de la ora 15.00, cei doi miniștri au dezvelit placa comemorativă Gojdu, așezată la intrarea principală în Curțile Gojdu din Budapesta. Placa de bronz este inscripționată în limbile română, maghiară și engleză cu textul: „Curțile Gojdu păstrează amintirea marelui mecenat al românilor din Ungaria și de pretutindeni. Guvernul român și guvernul ungar înființează o Fundație comună, în spiritul lui Emanuil Gojdu (1802–1870) și al prieteniei dintre cele două popoare”.

Ministrul ungar al culturii a afirmat, cu această ocazie, că spiritualitatea lui Emanuil Gojdu aparține ambelor națiuni – română și maghiară – de aceea, reprezentanții celor două guverne cinstesc împreună memoria acestuia.

„Sunt puține simbolurile și personalitățile care arată mai mult câte lucruri au în comun maghiarii și românii decât Emanuil Gojdu. Un român ortodox, cetățean loial al Ungariei, Emanuil Gojdu este probabil acel spirit renașcentist, care a prefigurat Europa secolului XXI, o Europă unită în care popoarele noastre se reîntâlnesc” – a subliniat în cuvântarea sa ministrul Mircea Geoană, accentuând că prin înființarea Fundației Gojdu, cele două guverne fac un act de reparație istorică, „facem un nou exorcism al părții dureroase al trecutului nostru comun și arătăm că ceea ce este

bun din trecut poate să reprezinte o punte pentru viitor”.

Ambele părți au evidențiat necesitatea unui nou început, un început european, în relațiile româno-maghiare. „Dedic acest eveniment frumos parteneriatului nostru strategic pentru secolul XXI. Fie ca alte mii de maghiari și români să folosească bursele pe care le vom pune la dispoziție în viitor. Acesta este destinul României și Ungariei: împreună în Europa, împreună în secolul XXI”, a concluzionat șeful diplomației române Mircea Geoană. La eveniment au mai luat parte Titus Corlățean, secretar de stat al Departamentului pentru Românii de Pretutindeni, Călin Fabian, ambasadorul român de la Budapesta și alți diplomați și oficialități din România și Ungaria.

Placa comemorativă Emanuil Gojdu de la intrarea principală a Curților Gojdu a fost sfințită de părintele Marius Maghiaru, parohul Capelei Ortodoxe Române din Budapesta, care a mai avut ocazia să sfințească o placă memorială Gojdu, cu doi ani în urmă, așezată de către Societatea Culturală a Românilor din Budapesta, pe peretele capelei românești, aflată lângă Curțile Gojdu.

(În numărul următor al Foii românești vom publica interviul cu ministrul român de externe Mircea Geoană despre relațiile româno-maghiare și despre sprijinul României acordat minorității române din Ungaria.)

- iova -

NOI ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

La data de 1 mai, Ungaria, alături de alte nouă state, va adera la Uniunea Europeană. Evenimentul este mult așteptat nu numai de statele în discuție, ci și de întreaga Europă. Marcând acest moment, *Foaia românească* s-a adresat conducătorilor de instituții și liderilor de opinie ai comunității române din Ungaria pentru a-și exprima gândurile legate de acest eveniment. Întrebările noastre au fost următoarele:

- Cu ce așteptări întâmpinați intrarea Ungariei în Uniunea Europeană?
- Ce credeți, cum vor influența aceste schimbări viața, soarta minorității noastre?
- Oare noi, românii din Ungaria, suntem pregătiți să fim cetățeni ai Uniunii Europene?
- Cum credeți că va evolua mentalitatea politică maghiară care, după cum știm, este oarecum refractară, reținută față de unele drepturi legitime ale naționalităților?
- Care sunt perspectivele pentru minoritățile naționale (în special pentru românii din Ungaria) în structurile europene?

- iova -

Traian Cresta, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria

„Numai de noi depinde felul în care ne vom integra și ne vom păstra identitatea...”

- Cred că românii din Ungaria așteaptă cu plăcere ca să fim membri ai Uniunii Europene. Ungaria totdeauna a aparținut familiei europene, dar, din păcate, istoria mai zbuciumată a ultimilor decenii a făcut ca să trebuiască să ne reintegrăm în această lume de care am aparținut pe vremuri. Iată că acum a sosit momentul ca să putem călători cu doar un buletin de identitate, fără obstacole. Ce noutăți ne aduce intrarea în comunitatea europeană? Guvernul ungar a înaintat un proiect către UE în care solicită ca să intre în constituția acesteia protecția minorităților. Cred că acest fapt înseamnă un pas mare spre recunoașterea noastră de către Uniunea Europeană. Sper ca de acum înainte vom putea beneficia direct de sursele europene. De asemenea, vom putea lua contact direct cu celelalte comunități românești din cadrul UE. Cred că și comunitatea noastră va putea cunoaște mai bine țările continentului. Totuși trebuie să pomenesc câteva neplăceri, legate de acest capitol. Frontiera Schengen se va muta între Ungaria și România. Din păcate, țara noastră mamă încă nu intră în Uniunea Europeană. Sunt convins că noi trebuie să constituim un pod între cele două țări. Până la aderarea României, noi am putea ajuta cu experiența noastră. Dar sunt convins că în scurt timp, din anul 2007, ambele state vor aparține aceleiași comunități internaționale.

- Pentru orice țară existența minorităților este o sursă de mândrie. Datoria statului este ca să asigure

posibilitatea desfășurării vieții comunitare a unui grup etnic. Eu cred că Ungaria și pe mai departe ne va asigura condițiile pentru a ne păstra identitatea etnică și va continua politica desfășurată până acum, care favorizează existența celor 13 etnii conlocuitoare, recunoscute și în constituția țării.

- Cred că nu există diferență între cetățenii de etnie maghiară și română. Noi avem avantaje față de cetățeanul de rând, pentru că deopotrivă cunoaștem limba și cultura română și maghiară. Astfel, noi vom intra cu un plus în această comunitate.

- Poate următoarele gânduri nu vor fi agreeate de partidele politice, dar cred că în Uniunea Europeană vor pierde ceva din rolul de astăzi. Noi, persoanele fizice vom intra în această comunitate amplă. Cei care ne vor reprezenta în Parlamentul Europei vor avea același interes ca să ne reprezinte cât mai bine în forurile continentale. Cred că, în această ordine de idei, va scăde importanța culorii politice a reprezentanților noștri, pentru că aceștia vor avea ca sarcină primordială apărarea intereselor naționale în ansamblu. Așa știu că propunerea ungară, în privința pro-

tejării drepturilor minoritare, nu a fost respinsă. Sunt șanse ca la toamnă ea o să fie supusă unor discuții și există șansa ca să se introducă noi paragrafe, referitoare la drepturile colective ale minorităților, în constituția europeană.

- Cred că integrarea europeană nu o să fie convenabilă pentru toată lumea, așa cum, eventual, credem la ora actuală. Așteptările sunt uriașe. Eu, de exemplu, am destul de mult pământ, mă ocup și cu agricultură și în această situație se află și mulți alți români din țara noastră, de pildă grădinarii din Micherechi. Agricultorii din țările mai dezvoltate au o logistică și condiții de muncă mult mai avansate decât noi, dar sunt convins că vom putea diminua diferența actuală. Bineînțeles că va trebui să parcurgem un drum destul de greu, dar sunt convins că și noi dispunem de buni specialiști și oameni talentați, care se vor descurca și în noile condiții. Nu cred că trebuie să avem frică de faptul că nu ne vom păstra identitatea națională. Totul depinde de indivizi. Dacă va exista unitate, nu mă tem că ne vom pierde. În comunitatea europeană viața se desfășoară cu o rapiditate mai mare, oamenii sunt mai închiși, dar pot să vă spun chiar din propria mea experiență, că oamenii se duc la biserică și au și o viață comunitară. Numai de noi depinde felul în care ne vom integra și ne vom păstra identitatea. Probabil că până în 2007 vom trăi momente mai grele, dar cred că după intrarea României și noi o să avem un sprijin spiritual și mai sporit.

Dr. Ioan Ciotea, președintele
Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria

„Eu cred că s-a terminat perioada amatorismului”

- Părerea mea este că Uniunea Europeană este un sistem bine organizat, stabilit pe o bază legală controlată de un sistem democratic, în care persoana respectivă își poate împlini viața civilă și profesională într-un mediu economic și politic echilibrat. Eu personal n-am așteptări deosebite și n-am nici iluzii în privința schimbărilor prompte, mai important ar fi să avem un scenariu concret despre ceea ce ne așteaptă și cât durează transformarea sistemului în care trăim și funcționăm actualmente. Deocamdată percep un dezechilibru, un mic haos.

- O națiune în care se creează o astfel de schimbare politică, care atinge într-un mod deosebit și direct sistemul economic, administrativ este într-o situație dificilă, încearcă să creeze baza națională a schimbării. Pentru conducerea politică este nu numai important, ci și esențial de a crea cadrul legislativ pentru minorități. Că în ce direcție pornesc ideile în Ungaria se știe foarte bine. Se prevede că cel mai mare obstacol de a ajunge la o lege mai detaliată, mai bună, este tocmai forul politic pe țară. În orice caz eu cred că coșmarul trăit din cauza acestui forum pe țară, peste câțiva ani va fi foarte departe.

- Întrebarea pare cam ușoară de răspuns, dar pregătirea înseamnă o activitate complexă și permanentă. Trebuie să ne acomodăm în acest nou sistem, să cunoaștem structura foarte bine ca să putem dialoga, să putem apela la noile structuri care pot ajuta comunitatea noastră. Este necesar să ne creăm un tip de intelectual, care cunoaște foarte bine sistemul legislativ european, cunoaște posibilitățile de care ne putem folosi. Eu cred că s-a terminat perioada amatorismului. Lucrurile nu se pot lăsa în viitor la voia întâmplării, bineînțeles în caz dacă vrem să supraviețuim.

- Părerea mea este că cu toate că sunt multe neajunsuri în politica maghiară față

de naționalități, în momentul actual ni se acordă mult mai multe posibilități decât de ce ne putem folosi. Problema este că sistemul autogovernamental și forul creat la nivel național, este o risipă de bani. Statul maghiar este liniștit că a dat bani pentru salvarea culturii și valorilor minoritare, dar în cele mai multe cazuri banii repartizați pentru acest scop intră direct în buzunarele conducătorilor. În ce privește evoluarea mentalității politicii maghiare nu este altă șansă decât ca să accepte legile europene, dar să nu uităm că în Europa unită sunt foarte multe focare bazate pe problema naționalităților, deci iarăși trebuie să accentuăm că schimbările politice trebuie să fie, și vor fi numai treptat rezolvate. Cel mai important pas ar fi ca noi, românii să fim reprezentați la forurile politice de persoane marcante și profesionale.

- Speranța fiecărei naționalități este de a dispune de o structură civilă puternică. În acest caz, orice sistem vine sau se desființează, comunitatea rămâne standard. Într-un cadru legislativ corect, perspectiva comunităților minoritare crește, posibilitățile de supraviețuire sunt mai reale, în special a celor care la număr sunt mai reduse (ca de pildă și românii din Ungaria). Deci, nu avem altă soluție decât să ne întărim sfera civilă și să fim atenți la posibilitățile oferite de sistemul legislativ european, și, totodată, să avem speranța că orice sistem politic creat deasupra comunității, care este navigat direct de sistemul politic al țării, va dispărea.

NOI ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

PS Sofronie, Episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria

„Nu are cineva viitor dacă își uită trecutul”

– Întâmpinăm aderarea Ungariei la Uniunea Europeană cu aceleași așteptări ca și ale tuturor țărilor, deoarece nu credem că se poate face o distincție între intrarea Ungariei în UE și intrarea celorlalte țări din centrul și răsăritul Europei. Pentru toate aceste țări, pentru toate aceste popoare, integrarea în UE înseamnă o încununare a luptei lor pentru libertate. Nu există, în opinia noastră, o diferență decât de viteză între integrarea, de pildă, a Ungariei și a României. Această integrare europeană este pe cât de necesară, pe atât de binevenită.

– Integrarea în UE nu înseamnă numai un lucru spectaculos, care se petrece acum și după care nu se mai întâmplă nimic. Este doar o etapă, care desigur este foarte importantă, dar totuși componenta formală este destul de prezentă pentru că în urma acestei integrări formale urmează de fapt integrarea adevărată. Abia după ce se va intra în mod oficial în UE va începe practic viața europeană în adevăratul înțeles al cuvântului, și atunci vor apărea adevăratele provocări, adevăratele schimbări.

– Acest eveniment nu este unul întâmplător, fortuit, nu apare ca ceva la voia hazardului, ci a fost îndelung pregătit. Înainte de aderarea propriu-zisă a existat un proces de pre-aderare. În cadrul acestuia, oamenii au început să se pregătească din punct de vedere psihologic, economic, social, cultural, chiar pentru această integrare. Românii din Ungaria sunt foarte bine integrați în viața cetățenească a Ungariei. În măsura în care cetățenii Ungariei înșiși sunt pregătiți să adere la UE în aceeași măsură – și nu mai puțin și nici mai mult – și românii din Ungaria sunt pregătiți.

– Europa unită înseamnă înainte de toate o fantastică deschidere. UE înseamnă posibilitatea oamenilor de a călători liberi oriunde, de a se întâlni. Dincolo de libertatea de circulație a mărfurilor, de comunitatea economică europeană, care a fost motorul și substratul inte-

grării europene, deci dincolo de această componentă, libera circulație a oamenilor, a ideilor sunt, socotim, cele mai importante câștiguri ale procesului de integrare. Personal nu credem că cineva poate să facă abstracție de lucrurile acestea și poate să nu se lase contaminat de generoasele idei europene, și mai ales de, îndrăznesc să spun, fabuloasele proporții, amănunțurile înălțimi ale integrării. Dacă toți cetățenii Europei prezente și viitoare ar fi sau vor fi conștienți de ceea ce li se pune la dispoziție și de provocarea la care sunt chemați să facă față în calitate de moștenitori ai marilor eroi civilizaționali ai omenirii, atunci cred că idealurile marilor părinți ai Europei vor fi deja împlinite. Rămâne de văzut cum fiecare potrivit darului pe care Dumnezeu l-a dat fiecăruia și potrivit atitudinilor și capacităților de adaptare va reuși să fie cu adevărat cetățean european, bucurându-se și de drepturile, dar și de îndatoririle pe care această calitate le incumbă.

– Poate părea un paradox, dar perspectivele pentru minoritățile naționale sunt nebănuite. Înainte de toate, această liberă circulație a persoanelor poate duce la contacte, la întâlniri, la legături care pot să deschidă noi orizonturi. Nu trebuie uitat nici o clipă că acestui proces i se va adăuga în scurt timp și integrarea României în UE, ceea ce va aduce cu sine un spor de comunicabilitate între românii înșiși, dar pe de altă parte integrarea în UE face din populația majoritară înșasi o minoritate. Apoi, minoritățile sunt un aspect important al Europei de care tre-

buie să se țină cont, iar minoritățile însele au posibilitatea pe această cale să ia legături unele cu altele. Să creeze structuri europene mai puternice decât cele existente în vederea păstrării și apărării drepturilor minoritare. Dar pe lângă toate aceste cuceriri ale Europei, pe lângă toate aceste posibilități, importantă este identitatea minoritarului înșasi. Dacă un minoritar este păstrătorul propriei sale identități pe aceasta nu o poate lua nimeni. Pentru aceasta familia are un rol extraordinar de important, deoarece acolo își moștenești tradițiile, acolo te integrezi în propria ta cultură. Restul sunt de fapt convertiri la propria limbă maternă uitată, la propria credință a strămoșilor, dar uitată de părinți și, până la urmă, toate acestea sunt legate de libertatea persoanei. Există în UE posibilitatea alegerii, există libertatea alegerii, ca să revenim la începutul interviului, încununarea luptei pentru libertate este tocmai intrarea în UE. În UE rămâne ca fiecare să aleagă în deplină libertate cine este, unde se situează, care-i sunt rădăcinile, care-i este viitorul. Dar, personal considerăm, că nu are cineva viitor dacă își uită trecutul. Cine vrea să trăiască în amnezie, să-și piardă memoria este condamnat să repete greșelile trecutului și viitorul nu știm în ce măsură ar putea să fie unul valabil, unul adevărat consistent.

Teodor Martin, primarul Micherechiului, președintele Coaliției Românilor din Ungaria

„Relația cu rudeniile din țara-mamă va deveni mai dificilă”

– Stând de vorbă cu mulți localnici, acum, în pragul intrării Ungariei în Uniunea Europeană devine din ce în ce mai clar că sunt mulți acei cetățeni care așteaptă cu o oarecare frică acest eveniment. Mă gândesc în primul rând la acea care se ocupă cu legumicultura în sere. Nu se prevede ce situație ne așteaptă pe piețele europene. Își vor putea vinde marfa ori ba. După părerea mea, oamenii nu sunt bine pregătiți în ceea ce privește intrarea Ungariei în Uniunea Europeană.

– Probabil că după ce granița româno-maghiară va deveni granița Schengen, cetățenii români care vor vrea să vină la Micherechi se vor întâlni cu mare greutate, astfel cred că și relația micherechenilor cu rudeniile din țara-mamă va deveni mai dificilă. Consider că viața minorității noastre nu va suferi mai mare influență nici în mod pozitiv și nici în mod negativ decât a locuitorilor țării.

– Ceea ce știm despre Uniunea Europeană o știm din mass-media. Aceste cunoștințe sunt foarte puține, tocmai de aceea se simte frica pe care am amintit-o la răspunsul dat la prima întrebare. Din păcate, din partea oficialităților, cetățeanul simplu nu a primit aproape nimic ajutor pentru schimbarea care probabil ne așteaptă după intrare.

– Nu cred că se va schimba într-un mod deosebit mentalitatea politicii maghiare față de naționalități. După câte știu, în Ungaria vor exista și după integrare autoguvernări ale naționalităților, despre care eu cred că vor conserva situația de azi. Trebuie să declar că după părerea mea oficialitățile maghiare nu vor ca naționalitățile să aibă reprezentanți în Parlament. Cu asta punând un obstacol în validarea drepturilor de naționalitate.

– Dacă ar fi și în Ungaria apreciate la nivelul meritat organizațiile civile, asociațiile culturale etc., la fel ca în țările Uniunii Europene – față de autoguvernările minoritare, care sunt organe politice, sunt un fel de mână prelungită a guvernului maghiar și dispun asupra unui buget însemnat folosindu-l în general pentru interesele lor proprii – am putea vorbi despre o politică pozitivă față de naționalitățile conlocuitoare.

Dr. Gheorghe Petrușan, președintele Fundației „Pentru cultura română din Ungaria”

„A trecut vremea localismului, a tradiționalismului și, mai ales, a paseismului”

– Cu nădejde și dubii, fiindcă nu prea știm ce ne așteaptă. Probabil că următorii 5–10 ani se vor scurge cu spulberarea iluziilor create de integrarea în comunitatea unor țări mult mai dezvoltate și cu un standard de viață mai ridicat, cu efectuarea unor restructurări a unor sectoare de bază ale societății (sectorul sanitar, instructiv-educativ, administrația publică etc.) pentru a putea fi competitivi în Europa unită. O bună parte

a societății maghiare, mai ales micii gospodari și întreprinzătorii au să fie deficițarii integrării. Generațiile mai

tinere, în primul rând cetățenii care au o pregătire superioară și cunosc bine 2–3 limbi de circulație mondială (engleza, germana, franceza) se vor integra bine în noile structuri, se vor familiariza fără dificultate cu ideea că dintre numeroasele pretenții impuse de Occident cele mai importante și, deci, inevitabile sunt competența profesională și calitatea. Dubiile se leagă de perspectiva noastră etnică. (Continuare în pag. a 10-a)

Patimile lui Cristos au cutremurat întreaga lume

De câteva săptămâni, fără exagerare, întreaga lume răsună de opiniile pro și contra legate de un film nou despre ultimele 12 ore din viața de pe pământ a lui Isus Cristos. Filmul american, „Patimile lui Cristos”, în regia lui Mel Gibson, este considerat ca cel mai controversat film al anului.

Record absolut

În intenția regizorului Mel Gibson, catolic fervent, – care a investit, din banii proprii, 25 de milioane de dolari – filmul reprezintă o declarație de credință și un mesaj evanghelic. Gibson a vrut să filmeze suferințele lui Cristos cu cât mai multă autenticitate, fără să ascundă haosul și violența prin care a trecut Isus, așa cum spun relatările. „Patimile lui Cristos”, abia după lansare, au adus un succes comercial, record absolut, înregistrând sute de milioane de dolari în întreaga lume. În Statele Unite ale Americii, cu cele 353 de milioane de dolari obținute, „Patimile lui Cristos” este între primele cinci filme în clasamentul celor mai vândute filme din toate timpurile. „Succesul comercial se datorează, în primul rând, controverselor legate de presupusul său caracter antisemit și de violența extremă a imaginilor. Cu toate acestea, primele reacții ale publicului la acest film sunt destul de entuziste, mulți spectatori declarând că au fost emoționați până la lacrimi și că au simțit nevoia reînnoirii la credință.” – informează pagina Ziarul Gardianul.

Actualitatea lui Cristos

Sute de milioane, miliarde – sunt cifre care reprezintă, nu numai venitul filmului, dar și numărul spectatorilor din întreaga lume, care au vrut să afle „ceva” despre Mântuitorul Isus Cristos. Deci, cert este faptul că Domnul nostru Isus Cristos este mai actual decât ori-

când. Acest fapt îl circumscriu și două articole semnate de Norbert Lieth și Dálnoki László din revista internațională „Strigătul de la miezul nopții” (aprilie, nr.

4, varianta maghiară, articolele „Un film străbate lumea” și „Sânge, sânge, sânge – care ne face neprihăniți”).

În cele ce urmează vom reda câteva fragmente traduse din aceste articole pentru a afla adevăruri biblice legate de acest subiect.

...Cei care laudă filmul spun că, de două mii de ani, filmul este cea mai bună posibilitate pentru evanghelizare. Iar cei care sunt contra lui, îl consideră antisemit, ceea ce poate întări prejudecățile față de evrei. Un singur lucru este clar: existența lui Isus, moartea Lui pe cruce și învierea Lui, și după două mii de ani sunt mai actuale decât oricând. Acest fapt îl ridică pe Domnul peste orice altceva, peste orice persoană sau figură care a influențat istoria...

Violență extremă?

Imaginile filmului sunt într-adevăr dure sau brutale. „Așa este viața.” Așa a fost lu-

mea și atunci, și atât de brutală este și lumea de azi... Prea mult sânge? Se poate, dar cu cât mai puțin este vărsat în societățile noastre „civilizate”? Cu mult mai mult. Dar Isus a venit în lume ca să ne salveze din acestea. Mulți spun că, în mod real, suferințele din film ale lui Isus, un om nu le poate suporta. Așa este, însă până când Isus a suferit ca om – și pe El L-au înflențat poruncile fizicii – Dumnezeu L-a întărit, pentru că a trebuit să ajungă la țelul misiunii Sale, la cruce. Și de când și noi ne putem așeza păcatele la această cruce și dacă credem în El, putem suporta mai multe din încercările noastre de pe pământ.

Antisemit sau semit?

Unii îi fac pe evrei vinovați și responsabili pentru moartea lui Isus; ca și cum ar fi vorba de o crimă „obișnuită”. Evreii, însă, acuză creștinii cu antisemitism, în plus, în parte, și apostolii sunt considerați antisemiți. Cert este faptul că după crucificare evreii au fost prigo-niți în mod cumplit și au fost uciși ca „ucigași de Dumnezeu”, pierzând din vedere hotărârea mai dinainte a lui Dumnezeu. „Pe El Dumnezeu L-a rânduit mai dinain-

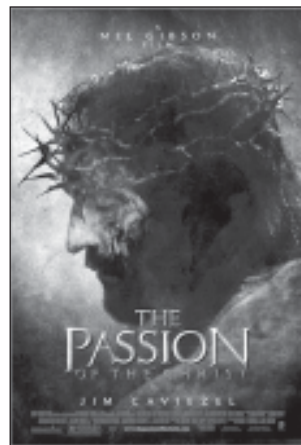
te să fie, prin credința în sângele Lui, o jertfă de ispășire, ca să-și arate neprihănirea Lui...” (Rom. 3:25). Prima biserică din Ierusalim pomeneste în rugăciunea ei despre ce este vorba: „În adevăr, îm-

potriva Robului Tău celui Sfânt, Isus pe care L-ai uns Tu, s-au însoțit în cetatea aceasta Irod și Pilat din pont cu neamurile și cu noroadle lui Israel, ca să facă tot ce hotărâse mai dinainte mâna Ta și sfatul Tău” (Fapte. 4:27-28). Isus a trebuit să moară atât pentru evrei, cât și pentru celelalte popoare, ca toți să fie răscumpărați... Moartea lui Isus nu este doar rezultatul faptelor omenesti, ci este rezultatul planului lui Dumnezeu pentru mântuirea omenirii. Isus este „darul nespuns de mare” spre noi (2 Cor. 9:15)... Evreii și păgânii L-au omorât pe Isus. Însă generația de-atunci a fost cel mai puțin vinovat în aceasta, mai degrabă – și în primul rând – păcatele tuturor generațiilor omenesti L-au ucis pe Isus, pentru că El a murit pentru păcatele noastre. „Fiindcă Dumnezeu a închis pe toți oamenii (evrei și păgâni) în neascultare, ca să aibă îndurare de toți” (Rom. 11:32). Mel Gibson la întrebarea „Cine L-a ucis pe Isus?” a răspuns: „Noi toți am făcut. Eu stau printre cei din față în rând...” Ce se întâmplă cu acei oameni care discută asupra vinovaților, însă, ei înșiși, niciodată nu au hotărât lângă cre-

dința pusă în Isus, mai degrabă L-au batjocorit. Indiferent dacă aceștia sunt evrei sau de altă națiune... Decât vinovarea reciprocă, cu mult mai grav este, dacă noi înșine suntem dușmanii crucii lui Cristos... Oamenii discută, judecă asupra problemei morții lui Isus și asupra antisemitismului, dar fac abstracție de faptul că Isus a murit din voia Tatălui, că în spatele evenimentelor de la cruce este dragostea Lui nemărginită, și că El a purtat toate păcatele noastre ca să ne salveze. Atât pe evrei, cât și pe păgâni...

Un film străbate lumea

Prin acesta, tema centrală a mântuirii a ajuns în orizontul milioanei și milioanei de oameni. Sperăm că mulți spectatori vor vedea filmul în

lumina curată a Evangheliei și poate să înțeleagă din el planul minunat al lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră. Jim Caviezel, în rolul lui Isus din film, a declarat: „De-atunci Îl iubesc mai mult pe Isus, mai mult decât mi-aș fi închipuit vreodată. Îl iubesc mai mult decât pe soția mea, decât familia...”

Cred că filmul este bun pentru evanghelizare, dar este nevoie, în primul rând, de cunoștințe biblice pentru a înțelege întâmplarea cu toate cor relațiile ei. Isus spune: „Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura” (Ioan 7:32). Cei care nu cred precum zice Scriptura sau nu cred nici într-un fel, aceia și astăzi trebuie să țină seama de răul care a vrut să-L nimicească pe Domnul încă înainte de moartea de pe cruce. Acum încă este posibilă scăparea – la cruce! Doar acolo putem învinge, unde și El a învins prin sângele Lui vărsat. „Deci, cu atât mai mult acum, când suntem socotiți neprihăniți prin sângele Lui, vom fi mântuiți prin El de mânia lui Dumnezeu. Căci, dacă atunci când eram vrăjmași, am fost împăcați cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum, când suntem împăcați cu El, vom fi mântuiți prin viața Lui. Și nu numai atât, dar ne și bucurăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Cristos, prin care am căpătat împăcarea” (Rom. 5:9-11).

Iar cei care am văzut „Patimile lui Cristos” să nu uităm să accentuăm tuturor că deși moartea este lucrul pentru care Cristos a venit în lume, tot atât de important este învierea Lui care este confirmarea de către Dumnezeu a divinității lui Isus Cristos. „...Așa este scris și așa trebuia să pătîmească Cristos și să învieze a treia zi dintre cei morți. Și să se propovăduiască tuturor neamurilor, în Numele Lui, pocăința și iertarea păcatelor...” (Luca 24:46-47).

– pătaș –

Zilele Creștinătății Ortodoxe în Ungaria

„Europa ar fi incompletă fără biserica neolatinilor ortodocși”

„Dialogul atât de benefic pe care l-am putut constata în Moldova secolelor XV–XVI în viața culturală și religioasă a locuitorilor de etnii și confesiuni diferite, și identificat apoi, din nou, în anumite perioade ale istoriei bisericești pe pământul României, se dorește a fi luat din nou în atenție, azi, de către noi, contemporanii unei Europe unite, pe dimensiunea deschiderii ecumenice a Bisericilor creștine, care trebuie să impună o mai mare atenție forurilor politice și culturale europene.”

Festivitățile de la Budapesta s-au încheiat cu un scurt concert de muzică religioasă al Corului „Camerata Felix” din Oradea.

Liturgie
cu trei coruri

Manifestările din cadrul Zilelor Creștinătății Ortodoxe au continuat ziua următoare, în Duminica Mironosițelor, în orașul Giula. Sfânta Liturgie din Catedrala ortodoxă Sf. Nicolae a fost oficiată de un numeros sobor de preoți ortodocși în frunte cu trei episcopi, PS Sofronie, Episcop al Giulei, PS Timotei, Episcop al Aradului și PS Luchian, Episcop al Eparhiei Ortodoxe Sârbe a Budei și Administrator al Eparhiei Ortodoxe Sârbe din Timișoara. Soborul a fost alcătuit din vicarul mitropolitan Kalota József din partea Exarhatului Ortodox din Ungaria al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, pr. Imrényi Tibor de la Seghedin și pr. Boleska László de la Mișcolț, pr. Mihai Săsăujan, profesor al Facultății de Teologie din Arad, arhid. Constantin Voicu, decanul onorific al Facultății de Teologie din Oradea, arhid. Iov Orăgan, protopopul Aradului, arhim. Siluan al Mănăstirii Ortodoxe din Săcal și pr. vicar Pavel Ardelean, parohul Catedralei Sf. Nicolae din Giula. Pe lângă numărul mare al preoților, slujba duminicală a fost onorată

și de prezența a numeroși oaspeți, oficialități, conducători de biserici din Ungaria și România, iar răspunsurile liturghiei au fost date de trei coruri orădene, „Camerata Felix”, „Angeli” și corul Facultății de Teologie, care au făcut ca sufletele numeroșilor credincioși români și unguri, sosiți din diferite părți ale țării, să se înalțe și să se umple de bucurie.

„La școala
icoanei”

Cu acest titlu s-a vernisat în holul Centrului Cultural Român din Giula o expoziție de pictură religioasă contemporană, din lucrările tinerilor noștri realizate la tabăra de icoane din Jaca și a pictorilor amatori Elena Ruja și Ioan Ruja. Expoziția a fost deschisă de Emilia Martin, etnografa Muzeului Erkel din Giula, care a vorbit, printre altele, despre importanța și semnificația icoanelor și despre colecția valoroasă de pictură religioasă de care dispune Biserica Ortodoxă Română din Ungaria. Fiind prezent la vernisaj, reprezentantul Guvernului României, secretarul de stat Titus Corlățean, șeful Departamentului pentru Românii de Pretutindeni, a adresat cuvinte de încurajare întregii comunități românești din

Ungaria îndemnându-i pentru a-și păstra și întări identitatea națională.

Programul cultural care a urmat apoi a cuprins cântece și dansuri. Pe scena mare a Centrului Cultural Român mai întâi a evoluat Corul „Camerata Felix”, condus de maestrul Avram Geoldeș, fiind urmat de Echipa folclorică a Asociației de Păstrare a Tradițiilor din cadrul Liceului N. Bălcescu din Giula. După dansul tinerilor noștri, scena a fost ocupată de corul credincioșilor ortodocși din Micherechi, condus de preotul Ioan Bun, un cor care a avut menirea să reprezinte autenticitatea, actualitatea din bisericile noastre, unde cântările religioase sunt încă vii și cunoscute de toți credincioșii. Păcat că-i vedem doar foarte rar pe scenele festivalurilor noastre de muzică sacră! În încheiere, cuprinzând parcă într-un cadru manifestările Zilelor Creștinătății Ortodoxe din Ungaria, Corul „Pro Musica” a prezentat un scurt concert din repertoriu său de muzică religioasă și folclorică.

„A fost
o recunoaștere
a Bisericii noastre”

Despre reușita manifestărilor de două zile, o ocazie până acum unică în viața Bisericii românești

din Ungaria, ne-a vorbit Prea Sfințitul Episcop Sofronie:

– A fost o sărbătoare, o sărbătoare adevărată a Bisericii Ortodoxe Române, nu numai a Episcopiei noastre din Ungaria, ci a Bisericii Ortodoxe Române în întregul ei. A fost o ocazie unică de a face cunoscută prezența, misiunea și, de ce nu, deschiderea și valorile pe care și această Episcopie – cea mai mică Episcopie a Patriarhiei Române, dar nu cea de pe urmă – le are. Pot să spun că cei care au participat la acest program au avut posibilitatea să admire pe de o parte valorile culturii noastre muzicale, iar pe de altă parte, a existat posibilitatea cunoașterii tradițiilor noastre legate de pictura de icoane. De data aceasta am expus icoane lucrate în zilele noastre, în mileniul trei, de câțiva membri ai comunității. Fie ei mai în vârstă, fie copii sau tineri, arătând prin aceasta preocuparea pentru arta picturii pe sticlă sau pe lemn, a picturii de icoane sau de tablouri religioase. După aceea a fost o ocazie de a fi cunoscută în Ungaria, în mod deosebit, deschiderea ecumenică pe care Biserica Ortodoxă Română o are în întregul ei. Atât conferința de la Budapesta, cât și muzica, arta, chiar

și dansurile populare, au izbutit să dea o imagine cât se poate de autentică a ceea ce este Biserica Ortodoxă Română în întregul ei și, în mod particular, Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria.

– Alături de numeroase fețe bisericești de diferite culte și de la diferite biserici ortodoxe din Ungaria această manifestare a fost onorată și de demnitari ai statului maghiar și statului român deopotrivă. Cum apreciați reacțiile acestora față de Zilele Ortodoxiei?

– Pentru noi toate acestea au fost o recunoaștere a Bisericii noastre, a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria și o dovadă a respectului de care ne bucurăm și, nu în ultimul rând, a importanței pe care această mică obște a românilor ortodocși din Ungaria o are. Cred că a fost o situație specială în care vizibilitatea Episcopiei și a întregii noastre comunități au fost manifeste.

– Biserica Ortodoxă Română unde se situează printre celelalte biserici ortodoxe din Ungaria?

– Deși comunitatea noastră ortodoxă românească este mică, totuși în Ungaria este cea mai importantă. În primul rând din punct de vedere numeric, în al doilea rând datorită dinamismului ei și, nu în ultimul rând, din punct de vedere istoric. Deși Episcopia Ortodoxă Sârbă, care a fost gazda manifestărilor din anul trecut, se bucură de o istorie ecleziastică mai îndelungată sub raportul organizării ca episcopie, totuși chiar dacă aici, în Ungaria, Episcopia noastră este mai nouă, dar viața bisericească a românilor ortodocși este chiar mai veche decât prezența și lucrarea ortodocșilor sârbi în această țară. Și chiar faptul că Biserica noastră este foarte deschisă dialogului cu celelalte confesiuni religioase din Ungaria o face mai prezentă în viața culturală și bisericească a Ungariei.

Eva Iova

Cuvinte cu elemente
de compunere

Care dintre elementele de compunere **mulți-, super-, inter-, supra-, hidro-, micro-, mini-, extra-, semi-, contra-** se pot pune în fața celor câte trei cuvinte?

1. film
2. climă
3. scop
4. aglomerație
5. copertă
6. profit
7. locutor
8. urban
9. viu
10. atac
11. punct
12. revoluție
13. colonie
14. conductor
15. deșert
16. fobie
17. energie
18. sferă
19. magazin
20. star
21. novă
22. calculator
23. magazin
24. car
25. lateral
26. milionar
27. color
28. ordinar
29. galactic
30. corporal

Dezlegare:

L. B.

1. micro-, 2. supra-, 3. inter-, 4. contra-, 5. semi-, 6. hidro-, 7. super-, 8. mini-, 9. mulți-, 10. extra-

BAC 2004 • BAC 2004 • BAC 2004

Dragi tineri, absolvenți de liceu, examenul pentru care vă pregătiți, în cel mai bun caz de trei ani și jumătate, se apropie cu pași repezi. Ne-am hotărât ca în următoarele câteva săptămâni care v-au mai rămas până la examenul de bacalaureat să vă ajutăm în prelucrarea subiectelor de română. Dacă aveți vreo preferință sau un subiect pe care încă nu l-ați prelucrat și vreți să vă ajutăm, scrieți-ne prin poștă (Redacția „Foaia românească”, Giula, str. Gh. Doja nr. 8) sau prin e-mail (foaia@axelero.hu)! Spor la învățătură!

Liviu Rebreanu, creator al romanului românesc modern

În cadrul evoluției romanului românesc, se poate vorbi de „momentul Rebreanu”. Prozatorul continuă și adâncește cercetarea societății românești, în tradiția lui N. Filimon, D. Zamfirescu, I. Slavici și M. Sadoveanu, printr-o vastă documentare și compoziție, printr-un studiu atent de analiză psihologică. El are contingență în fiecare, dar se diferențiază de ei în chip radical. De Slavici și de Sadoveanu îl apropie orientarea predilectă către lumea satului, de Duiliu Zamfirescu surprinderea scenelor de masă.

Ne aflăm în fața unui scriitor obiectiv, care uimește prin puterea de a prezenta viața în complexitatea ei socială și psihologică. Rebreanu are conștiință mai frământată, rămâne la romanul frescă socială, palpitând de dramatism. În această direcție a vastelor construcții epice, cu caracter obiectiv, și în orientarea romanului psihologic pe făgaș realist stă principala contribuție a lui Rebreanu, care face din el creatorul romanului modern în literatura română. Pe această bază se situează și locul lui eminent între romancierii europeni ai problemati-

cii țărănești și ai cazurilor de conștiință.

Formula de roman pe care o adoptă Liviu Rebreanu este modernă: ea rezultă în primul rând din schimbarea perspectivei de investigație românească. Diferită e doar metoda, căci romanul, și în cazul lui Rebreanu, rămâne în actualitatea vieții. Însă Rebreanu o interpretează obiectiv, ca problemă, fără intenții moralizatoare sau sentimentalism. În această perspectivă largă capătă motivație drama căsniciei din romanul „Ion”, răscoală din romanul cu același nume, încercarea de evadare din romanul „Pădurea spânzuraților”, ori crima din romanul „Ciuleandra”.

Primul în ordine cronologică este romanul „Ion”, apărut în 1920, care schimbă cursul istoriei romanului românesc, scoțându-l din criza îndelungii sale așezări.

„Ion” este un roman al structurilor sociale țărănești: intelectualitatea satului, în disputa pentru autoritate, este reprezentată de preotul Belciug, și împovărată familie a învățătorului Herdelea; țărănimea înstărită, prin Vasile Baci și George, cea săracă, prin familia Glanetașului. Romanul, conceput astfel, extinde viziunea epică în toate straturile societății românești, prin diversitatea cotidianului, prin acumularea de întâmplări îndreptate spre firescul vieții. În acest firesc al vieții se constituie o întreagă lume, o multitudine de personaje, puternic individualizate. Determinarea lor este socială; conduita însă, particulară. Ea diferențiază structuri social-umane, potrivit cu rosturile intime ale fiecărui personaj. Procesul creator al romanului a fost îndelung și constă în sudarea, într-o viziune unitară, a trei experiențe de viață trăită (sărutul pământului întâlnită și la eroul Buteau din romanul „La terre” al lui E. Zola; pățania fetei bogate de la țară Rodovica – Rușinea; convorbirea cu un fecior de la țară deznădăduit că n-are pământ). Eroul principal este Ion, care și sacrifică iubirea pentru a intra prin căsătorie în posesia pământului, dar acesta nu-i aduce fericire. Cele două volume „Glasul pământului” și „Glasul iubirii” reunesc într-o structură arhitectonică specifică lui L. Rebreanu vasta frescă a societății românești de la începutul secolului al XX-lea.

Romanul lui Liviu Rebreanu este modern și sub aspectul sondajului psihologic. Destinul fiecărui personaj devine astfel o problemă de psihologie umană, determinată nu numai de factori sociali, ci și de impulsuri ale ființei ce răbufnesc în împreju-

rări uneori pătimase fie în romanul „Ion”, fie în romanul „Răscoală” (Melinte Heruvim, Leonte Orbișor, Serafim Mogoș, baba Ioana, Trifon Guju, Marin Stan) alteori, răscolind conștiințe în derută, ca în romanul „Pădurea spânzuraților” (Svoboda, Apostol Bologa).

Obiectiv, în desfășurarea lui epică, de frescă socială, romanul lui Rebreanu este și analitic prin motivarea psihologică a faptului uman. Prin Rebreanu romanul românesc se îndreaptă astfel către proza de analiză psihologică, remarcabilă în romanele ulterioare ale lui Camil Petrescu, Cezar Petrescu, H. Papadat Bengescu.

Primul roman constituit în acest sens este „Pădurea spânzuraților”, publicat în 1922. Ideea fundamentală a romanului, ilustrată prin destinul tragic al lui Apostol Bologa, susținut artistic de destinul asemănător al lui Svoboda și al celorlalți spânzurați, este condamnarea războiului imperialist. Rebreanu vede împiedicatul caracterului lui odios și-l realizează artistic fără emfază, lăsându-l să se desprindă cu forță elementară din realitățile zugrăvite.

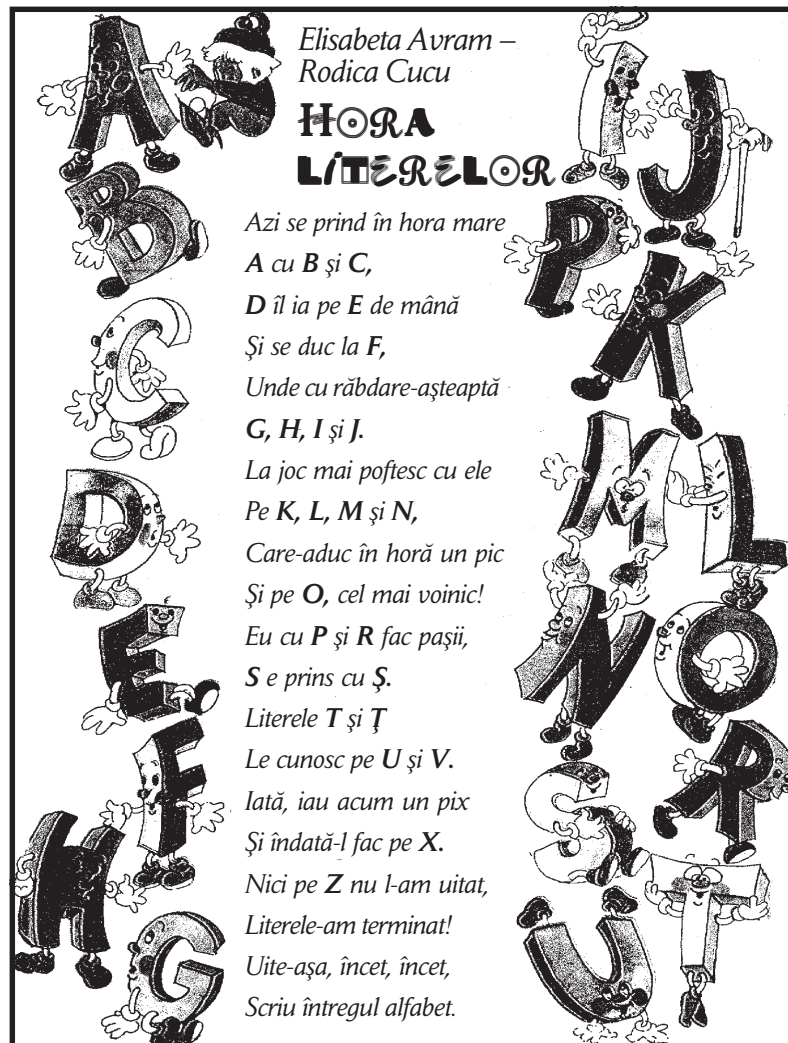
Prin modalitățile de analiză psihologică și urmărirea pasionată a felului cum o construcție abstractă, raționalistă, de tipul ideii datoriei față de statul habsburgic, se destramă în ciocnirea cu sentimentul moral crescut din temeiurile cele mai adânci ale ființei omenești, din raporturile ei efective, romanul apropie pe Rebreanu de Dostoievski.

Romanul lui Rebreanu se distinge și prin arhitectura lui complexă, nu mai puțin modernă (două părți, câte șase capitole în fiecare parte, titluri antonime, același aspect la început și sfârșit). Eroi lui Rebreanu se integrează, cu antecedentele lor biografice în conjunctura evenimentelor, cu configurația lor psihică. Istoria lor se desfășoară treptat, se descoperă progresiv în angrenajul social complex în care sunt surprinși, în dialectica relațiilor sociale, desfășurate episodice, în planuri narative, ce străbat diferite medii de viață și se interferează.

Epicul, sintetic în înlănțuirea episoadelor și simetric în construcția întregului, capătă relief prin situații și caractere opuse, imaginea de ansamblu se întregeste monografic prin diversificarea detaliilor, mereu însă în aceeași problemă, cadru de dezbateri și document de epocă.

Ținuta sobră a naratorului, conciziunea stilului, claritatea și precizia notației sunt atribute care se integrează organic în viziunea realistă a scriitorului.

(Sursa: www.clopotel.ro/educatie/referate)

Doar patru elevi la OKTV din limba română

Vineri, la 23 aprilie s-a desfășurat olimpiada școlară, cunoscută sub prescurtarea OKTV, din limba și literatura română. Liceenii români, patru la număr, au luat parte de această dată la proba orală. Concursul a avut loc la sediul Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Cei patru concurenți au fost: **Renata Dalai, Cristina Bányai, Alexandra Ruja și Robert Zsigmond.**

Comisia care a verificat cunoștințele elevilor din limba, literatura și istoria română a fost alcătuită din: **Viorica Oros Fábrián**, directoarea Secției de Naționalitate din cadrul Instituției de Învățământ Public KÁOKSZI din Budapesta, **dr. Keszé Katalin**, profesoară la Catedra de limbă și literatură română, Universitatea ELTE din Budapesta, **Iuliana Jurău Rad**, profesoară în pensie și **dr. Gheorghe Petrușan**, profesor al Catedrei de limbă și literatură română din Seghedin. Președintele comisiei a fost profesorul Petrușan, care prin cuvintele de salut a dorit să înlăture emoțiile liceenilor. După aceasta, toți cei patru elevi au tras câte un bilet, după care au primit câteva minute ca să-și

poată face o mică schiță despre subiectul respectiv. Deoarece în acest an numărul concurenților a fost mai redus decât altă dată, elevii au putut rămâne în sală în timpul răspunsurilor, astfel ascultându-se și învățând unul de la celălalt.

După examen, m-am interesat de la elevi despre subiectele fiecăruia și despre așteptările lor.

CRISTINA: Eu a trebuit să vorbesc despre sursele comicului în comediiile lui Ion Luca Caragiale. M-am bucurat că am tras această temă pentru că îmi place mult Caragiale și chiar din această temă am scris și o lucrare la ora de română.

Alexandra: Tema despre care am vorbit a fost nunta tradițională la românii din

Ungaria. A trebuit să prezint structura nunții tradiționale românești, am vorbit despre obiceiurile și poezia populară, de nuntă, iar ca încheiere am făcut o paralelă între Nunta Zamfirei de George Coșbuc și nunta de la noi.

ROBERT: Dacă pot să spun așa, eu nu prea am avut noroc la acest examen, pentru că am tras un subiect pentru mine greu, care de fapt nici nu ne-a fost dat ca temă din care să ne pregătim. Am vorbit despre Ardeal, temă de care absolut nu m-am bucurat. Nu m-am așteptat la așa ceva.

RENATA: M-am simțit un pic ușurată când am văzut că trebuie să vorbesc despre motivul mioritic în literatura română. Această temă îmi este una dintre cele preferate. Am încercat să definesc noțiunea de „spațiu mioritic”, „motiv mioritic” și „destin mioritic”, după care am vorbit despre mesajul baladei „Miorița” continuând cu paralela făcută între balada „Miorița” și romanul „Baltagul” de Mihail Sadoveanu.

— Cum simțiți cum ați îndeplinit exercițiul impus?

CRISTINA: Am avut mari emoții și îi mulțumesc domnului Petrușan că din când în când mi-a pus întrebări cu care m-a ajutat. Întrebându-mă câte ceva despre Caragiale am avut posibilitatea să mă desfășor mai bine în tema respectivă.

ALEXANDRA: Nunta tradițională nu mi s-a părut un subiect prea greu. Sinceră să fiu, pe mine a fost când m-a deranjat că mă întrebau unele lucruri fiindcă așa am pierdut firul gândirii, adică despre ce am vrut să vorbesc. Îmi place mai mult să spun tot ce știu și după aceea pot veni întrebările.

ROBERT: Pe schița care mi-am făcut-o am scris câteva idei importante după părerea mea, dar profesorul Petrușan m-a blocat cu întrebările pe care mi le-a pus. M-a întrebat foarte multe lucruri, la care mă străduiam să dau răspuns corect. M-aș fi bucurat dacă trebuia să vorbesc despre un poet sau despre vreun roman. Din păcate, nu am avut această șansă să arăt juriului ce știu din literatură.

RENATA: Fiindcă vorbeam cursiv, juriul nu prea

Juriul...

...și concurenții

a putut să mă oprească. După ce am terminat de spus ceea ce m-am notat pe hârtie, profesorul Petrușan mi-a pus niște întrebări la care am încercat să dau cât mai bun răspuns. Sunt mulțumită cu rezultatul pe care l-am obținut și în continuare mă voi strădui să-mi lărgesc cunoștințele de limbă română.

În final, comisia a hotărât în felul următor: pe locul întâi nu a fost premiat nici unul dintre participanți.

Locul II: **Cristina Bányai** (cl. XI)

Locul III: **Renata Dalai** (cl. XII)

Locul IV: **Alexandra Ruja** (cl. XII)

Locul V: **Robert Zsigmond** (cl. XII)

Toți cei patru sunt scutiți de la examenul de bacalaureat din limba și literatura română, iar cele două fete, **Cristina și Renata**, vor primi diplomele de la Ministerul Învățământului din Budapesta. Trebuie amintite și profesoarele care au pregătit acești elevi pentru OKTV din acest an: **Maria Gurzău Czeglédi, Vera Gurzău și Florentina Oltean**, fără a căror ajutor copiii noștri nu ar fi putut da dovadă de atâtea cunoștințe.

L. Martin

Sportul privit prin ochii copiilor

Primăria orașului Bichișciaba și Asociația Profesorilor de Educație Fizică din Județul Bichiș a publicat recent un concurs de desen intitulat „Cum văd copiii sportul”, având două categorii: 1. „2004 – Anul Jocurilor Olimpice” și 2. Ungaria organizează Campionatul European de Handbal Feminin din 2004. La acest concurs de desen au participat elevi între vârstele de 6–10 și 10–14 ani. Lucrările au fost apreciate de un juriu, care a considerat printre cele

mai bune și două lucrări ale elevilor de la Școala generală românească din Giula. Astfel, **Robert Nagy** a câștigat locul II cu desenul „Handbal”, iar **Toma Tajti** s-a clasat pe locul III cu lucrarea „Scrimă”. Ambii elevi sunt de clasa a 4-a. Profesoara lor de desen este **Maria Rocsin Farkas**, care este foarte mândră de acești mici elevi talentați. Desenele câștigătorilor au fost alese dintre 250 de creații, care în aceste zile sunt expuse în Sala de Sport din Bichișciaba.

-Im-

Bicicliști fără pașapoarte

Școala generală din Micherechi organizează un program special pentru ziua de 1 mai. Manifestările legate de prilejul aderării Ungariei la UE va începe deja vineri seara, la ora 20.00, când în curtea școlii se vor strânge tinerii pentru o defilare cu torțe, după care se va ține discotecă în aer liber. În dimineața zilei de 1 mai, elevii și profesorii se vor aduna în fața școlii, de unde vor porni într-o excursie cu bicicletele la Salonta. În drum spre vama Micherechi–Salonta echipa excursioniștilor se va opri „La Cotuna”, unde vor fi ospătați cu niște sucuri răcoritoare. Curiozitatea acestei excursii este că datorită bunăvoinței conducerii vămilor Micherechi–Salonta copiii vor trece vama fără pașapoarte. Din vama română, excursioniștii vor fi însoțiți de poliția din Salonta. Ajungând la Salonta îi va aștepta viceprimarul care îi va conduce să viziteze o școală și alte instituții reprezentative.

-Im-

NOI ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

„A trecut vremea localismului, a tradiționalismului și, mai ales, a paseismului”

(Urmare din pag. a 5-a)

– Din păcate, foarte puțini dintre noi se gândesc la aspectul etnic al problemei în discuție. Intrăm în UE fără să ne fi schițat o imagine precisă a situației în care ne găsim și stabilirea unor sarcini care ne revin în caz că vrem ca și în noul context politic să ne păstrăm valorile culturale care ne definesc identitatea. Păstrarea ei depinde în primul rând, și în momentul de față, de noi înșine. În Uniunea Europeană acest criteriu va primi o mai mare pondere, deoarece cultivarea particularităților etnice va deveni treptat o chestiune a individului, iar rolul statului respectiv va deveni tot mai puțin semnificativ. Viitorul nostru are să depindă de trei factori: de voința noastră, de sprijinul statului ungar, de atitudinea statului român față de noi. Cea mai îngrijorătoare circumstanță este, cred, incapacitatea de a ne apropia de națiunea din care facem parte. Dacă avem ambiția de a nuanța un pic afirmațiile făcute mai sus, trebuie să accentuăm că doi factori își vor impune cuvântul în mod hotărâtor: unul obiectiv, socio-cultural și altul subiectiv, care reflectă atitudinea noastră față de propriile particularități culturale și modul cum știm și ne place să ne integrăm într-o lume străină. Până acum prea mari eforturi nu am depus pentru a ne evidenția alteritatea și nu am făcut din ea o virtute, deși trăiam, mai ales până prin deceniul al șaselea din secolul trecut, într-o societate așa-zisă închisă. De ce am accentua acum particularitățile noastre etnice când societățile mici și mari devin tot mai deschise. Odată cu democratizarea lor, ar fi logic să ne scoatem la iveală moravurile, să ieșim din cerculețul în care ne-a înghesuit istoria, să înțelegem că a trecut vremea localismului, a tradiționalismului și, mai ales, a paseismului, trăsături firești și instinctive ale unei comunități folclorice ca a noastră. Conștiința valorilor și culorilor locale sunt și vor fi și în viitor importante, dar trebuie văzut că totul merge spre universal, spre calitate și competitivitate. Locul grupulețelor fără principii este ocupat de adevăratele talente, de indivizi talen-

tați și descurcări care-și dovedesc competența profesională nu numai în localitatea de start și în împrejurimi, ci și mai încolo, la Iași, la Budapesta, la București, la Paris, la Veneția, să zicem. Trebuie apoi să recunoaștem că viața noastră insulară de până acum nu ne-a ferit de înstrăinare și deznăționalizare. Nepoții nu prea mai sunt înscrisi la școlile părinților și ale bunicilor, tinerii care urmează totuși aceste școli nu citesc aproape nimic din literatura română, idealurile de odinioară ale înaintașilor nu mai spun pentru ei aproape nimic. E adevărat că avem de a face cu un fenomen general și că nici lumea noastră de la sate nu a savurat frumusețile scrierilor lui Sadoveanu, Slavici sau Rebreanu. Numai că în timp ce relațiile sociale patriarhale au conservat, lumea modernă deznăționalizează, uniformizează. Problema este că noi nu ne întoarcem (și) spre Răsărit, spre familia pe care am părăsit-o datorită capriciilor istorice, ci numai spre Apus, spre o lume neromânească. S-ar putea ca și de data aceasta zeul căruia ne vom închina vor fi bunurile materiale și nu un ideal filozofic, identitar. Comunitatea românească din țara noastră nu a fost pregătită pentru a face față acestor provocări.

– Din punct de vedere național nu suntem pregătiți. În anii trecuți foarte puțin s-a vorbit și scris despre această problemă, ea preocupând doar pe câțiva intelectuali. Nimic nu atestă că liderii noștri ar fi preocupați de intenția elaborării unor

programe și tehnici de revitalizare a identității etnice. Inițiativa propusă pentru o revigorare a românilor din Micherechi și Lânzezeala în care s-a scufundat nu ne poate face optimiști.

– În statele occidentale și în Statele Unite ale Americii nu sunt recunoscute drepturile colective ale minorităților. În unele state, ca, de exemplu, Franța sau Grecia minoritățile naționale nu sunt recunoscute ca entități separate, ci ca parte integrantă a națiunii majoritare. Nu cred că aceste țări își vor schimba concepția bazată pe recunoașterea doar a drepturilor personale, cetățenești, ceea ce plasează problema identitară în sfera preocupărilor strict personale, chiar dacă în deceniile anterioare în câteva țări mai tolerante față pe minorități s-au format câteva autonomii pe criterii etnice. Odată cu spiritualizarea granițelor, cu pierderea rolului pe care statul național l-a jucat în conservarea particularităților naționale și autonomiile de tot felul primesc o altă semnificație. Autonomia culturală, despre care la noi s-a vorbit în ultimul deceniu, nu a devenit o realitate din moment ce nu sunt asigurate condițiile necesare: voiață politică, fonduri financiare, spirit de colaborare în cadrul comunităților minoritare. O perspectivă națională pentru comunitatea românească de aici nu se poate imagina decât printr-o reintegrare culturală și spirituală în comunitățile românești din euroregiunile care sunt pe cale de închegare și o colaborare datătoare de nădejde.

Dr. Maria Gurzău Czeglédi, directoarea Liceului Românesc N. Bălcescu din Giula

„Trebuie să depunem eforturi pentru a implanta în sufletul copiilor sentimentul de apartenență la neam”

– Integrarea Ungariei în UE o privesc în primul rând din aspectul tineretului nostru. Credem că va fi o nouă posibilitate pentru continuarea studiilor lor și, totodată, pentru angajarea lor la locuri de muncă în alte țări. Liceul nostru se concentrează asupra faptului ca elevii să însușească cât mai multe limbi străine, punând accentul bineînțeles pe limba română, dar și pe celelalte limbi de mare circulație, cum sunt engleza, italiana sau franceza. Avem convingerea că unii studenți de-ai noștri în viitor vor putea studia la facultăți din străinătate, deci pentru ei orizontul să va lărgi și vor avea posibilități de care părinții sau bunicii lor nici nu au visat vreodată.

– Cred că schimbările de după aderarea la UE nu le vom simți de pe o zi la alta. Ungaria se integrează în această mare familie a popoarelor împreună cu minoritățile sale. Deci, părerea mea este că și aceste naționalități trebuie să depună eforturi pentru a-și păstra identitatea națională și cul-

turală. Europa numai așa va rămâne multicoloră și bogată, dacă nu se vor supune toate valorile globalizării. Banul poate să fie comun, însă cultura, cred eu, niciodată. Deși minoritatea noastră este redusă la număr, până când și România se va integra în Uniunea Europeană, poate constitui o mică punte între popoarele română și maghiară.

– Românii din Ungaria nu cred că sunt mai mult sau mai puțin pregătiți pentru integrarea țării în UE decât alții. Orice trecere, orice schimbare atrage după sine și multe nesiguranțe și, bineînțeles, foarte multe așteptări și eforturi. Dacă mă gândesc doar la lansarea diferitelor proiecte europene, trebuie să fim pregătiți pentru acestea, deci va trebui să depunem eforturi spirituale accentuate ca să ne putem integra așa cum trebuie. Dar acest lucru necesită un anumit timp, o perioadă de tranziție. Nu te trezești de pe o zi la alta că ai devenit cetățean al Uniunii Europene, te vei transforma într-o perioadă oarecare.

– Părerea mea este că pentru schimbarea mentalității politice maghiare față de drepturile naționalităților mai e nevoie de câțiva ani. Cred că noile generații vor fi educate într-un spirit nou, când totul va fi mai natural. Va fi un lucru firesc ca să trăiești și să conviețuiești în contextul mai multor popoare, mai multor limbi și culturi.

– În ce privește perspectivele noastre, eu sunt puțin sceptică. Noi, românii din Ungaria, suntem o comunitate destul de redusă numeric. Singuri, izolați, fără marea masă a poporului din care facem parte, nu vom putea rezista mult timp. Ultimele șanse ale noastre sunt ca până trăim să ne păstrăm sufletul și identitatea noastră românească, și cât putem să depunem eforturi pentru a implanta și a întări în sufletul copiilor noștri acest sentiment de apartenență la neamul nostru românesc.

Preoteasa Maria Ardelean (1914–2004)

La vârsta de 90 de ani, în ziua de 15 aprilie a trecut la cele veșnice preoteasa Maria Ardelean, născută Mândruțau, ultima membră a familiei lui Ioan și Rozalia Mândruțau, din Orașul Mic Românesc din Giula. A fost sora regretaților preoți, dr. Petru Mândruțau, preot vicar al Parohiei Ortodoxe Române din Budapesta și a lui Cornel Mândruțau, paroh al credincioșilor ortodocși români din Jaca.

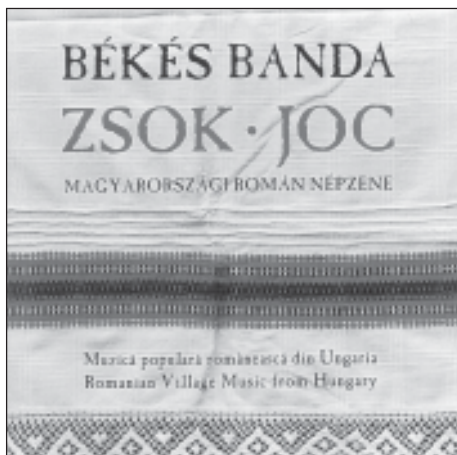
Doamna Maria, fiind crescută într-o familie adânc credincioasă, s-a căsătorit cu preotul Gheorghe Ardelean, care a slujit timp de un sfert de secol la parohia din Darvaș, ca apoi, până la pensionare, să se

îngrijească de viața spirituală a credincioșilor români aparținători bisericii ortodoxe cu hramul Sf. Paraschiva din Giula. După mutarea la Domnul a soțului, care ne-a părăsit acum doi ani, Maria Ardelean l-a urmat, lăsând în această lume două fiice, pe Maria și pe Cornelia, o nepoată și doi strănepoți.

Maria Ardelean a fost înmormântată în cimitirul din Orașul Mic Românesc din Giula, acolo unde își dorm somnul de veci părinții, soțul, frații și alți membri ai familiilor române băștinașe din acest oraș.

Fie-i țărâna ușoară și pomenirea veșnică!
Redacția

Dansează, pe muzică românească!

Un compact disc unic în felul lui a apărut recent în îngrijirea asociației „Hangvető”. Sub titlul de *Joc – Muzică populară românească din Ungaria* pot fi audiate zece înregistrări excelente, realizate de formația folclorică giulană *Békés Banda*, cunoscută și recunoscută la ora actuală.

Așa cum a declarat într-un interviu recent *Barbócz Sándor*, conducătorul tarafului, posibilitatea realizării CD-ului s-a asigurat în urma unei întreceri inițiate de Casa Tradițiilor încă în 2001, competiție câștigată tocmai de formația giulană. Miza întrecerii fusese câștigarea a 50 de ore de studio și o înregistrare de muzică pentru formația care de lungi ani în șir, chiar decenii la rând, popularizează muzica tradițională a românilor din Ungaria, în formă și stil autentic. Tocmai acest criteriu explică și genericul discului: *Joc*.

Ca atare, este firesc că pe CD se află muzică românească de dansuri populare – adică jocuri – din Aletea, Chitighaz și Micherechi. Mai cu seamă, că de aproape

două decenii, membrii tarafului cultivă relații zilnice cu românii din Ungaria, cunosc muzica acestora, dar și muzica românească din alte zone folclorice din România, prin care se îmbogățește permanent și repertoriul. În

privința discului, realizarea acestuia a fost sprijinită și de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. Dar ajutor a sosit și din partea câtorva interpreți autentici de muzică românească: *Gheorghe Botaș*, *Gheorghe Dragoș*, *Pavel Botaș*, ai căror fotografii se află și în anexa discului, o broșură cu explicații în limba maghiară, română și engleză. Discul poate fi procurat deocamdată numai în 60 de librării din țară, dar poate fi cumpărat și la editura „Hangvető” (telefon: 20/22-26-378).

Prin acest CD, *Barbócz Sándor*, *Csepregi András*, *János Hajnalka*, *Lipták Dániel*, *Nagy Gábor*, *Szokolay Dingó Balázs*, membrii tarafului oferă publicului o „felie de joc” reprezentativă din tezaurul muzical al românilor din Ungaria.

„Această placă va fi urmată probabil și de altele. Căci printre planurile noastre figurează și înregistrarea cât mai urgentă a unui disc cu muzică populară din Micherechi, căreia vrem să-i consacram un disc integral”, a precizat în încheiere *Barbócz*.

N. L.

Gheorghe Botaș din Aletea

Paștele Morților la Budapesta

Parastas în amintirea lui Emanuil Gojdu

În prima duminică de după sărbătorirea Sfințelor Paști, în Duminica Tomei, comemorăm, pomenim morții noștri. În același timp pentru noi, românii din Ungaria, și cei din Budapesta, comemorarea marelui mecena al neamului Emanuil Gojdu este o datorie sfântă.

Începând cu anul de grație 1992, este pentru a 12-a oară când, după căderea cortinei de fier, preoții noștri fac parastase, se închină în amintirea și pentru pomenirea marelui bărbat, marelui mecena și bunului român Emanuil Gojdu.

În Capela Ortodoxă Greacă care ne-a primit cu atâta dragoste, enoriașii români budapestani, corpul

mântul încă lipsit de frumusețea lui inițială. De la Oradea încă nu s-au întors cupola și elementele susținătoare. Acest „amănunt” a știrbit atmosfera de mare

timp că tema Gojdu este inepuizabilă. Domnia sa a evocat perioada de la începutul anului 1861, când Emanuil Gojdu, a fost ales Comite Suprem. Acest mo-

În fața mormântului familiei Gojdu

diplomatic român acreditat la Budapesta și mulți frați greci întru credință am îngenucheat, am participat la slujba oficiată de părintele vicar *Marius Maghiaru*.

Multe lacrimi au fost pe chipurile noastre, multă reculegere, pietate. Predica părintelui vicar ne-a redat încrederea, iar glasurile noastre au răsunat la răspunsul „Adevărat a înviat!”

După Sfânta Liturghie și rugăciunile de pomenire a urmat, în sala alăturată capelei, o pomană, cum am spune noi românii, întru pomenirea morților noștri, morților neamului nostru. Apoi ne-am deplasat cu toții la cimitirul Kerepesi pentru a comemora și a-l pomeni pe marele mecena Emanuil Gojdu. Deplasarea la cimitir am simțit-o în suflăte ca un adevărat pelerinaj. Ajunși acolo, în fața locului în care-și doarme somnul cel de veci marele bărbat, am avut în suflet o mare durere, văzând mor-

sărbătoare pe care ne-am străduit să o dăm acestui eveniment.

După slujba de pomenire, oficiată de părintele vicar *Marius Maghiaru*, a urmat ceremonia depunerii de coroane și jerbe de flori pe mormântul lui Emanuil Gojdu și al familiei sale. S-au depus coroane din partea: Ambasadei României la Budapesta, Parohiei Ortodoxe Române din Budapesta, Fundației Emanuil Gojdu din Sibiu, Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, Autogovernării Minoritare Române din sectorul VII, Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.

După solemnitatea depunerii de coroane, doamna dr. *Maria Berényi*, în discursul său s-a întrebat ce ar putea să spună pentru a 12-a oară în fața mormântului Gojdu, dându-și seama în același

moment a fost ales pentru a fi mai bine cunoscut pentru că Gojdu a fost atacat atât din partea românilor, cât și a maghiarilor. Cel de-al doilea moment evocat de doamna *Berényi* a fost discursul lui Gojdu din Casa Magnaților, culmea discursului politic din cariera lui, discurs care în prealabil a fost discutat cu Andrei Șaguna, cu episcopi ortodocși și greco-catolici din Transilvania și Țara Ungurească. Discursul politic din Camera Magnaților a fost interpretat diferit, dar românii și-au dat seama că Emanuil Gojdu a fost un bun român și un bun ortodox.

În final, *Maria Berényi* a dat citire scrisorii adresate de românii din Făget lui Emanuil Gojdu, care după discursul din Casa Magnaților a fost încredințat de sprijinul tuturor românilor care au trăit în Transilvania și în Țara Ungurească.

Mihai Felician Cozma,
Budapesta

George Coșbuc

Mama

În vaduri ape repezi curg
Și vuiet dau în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară –
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine-ntr-o căsioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme-n vreme,
Trei vreascuri rupte dintr-un gard
Iar flacăra lor geme:
Clipește-abia din când în când
Cu stingerea-n bătaie,
Lumini cu umbre-amestecând
Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stau
Și torc în rând cu tine;
Sunt încă mici și tată n-au
Și George nu mai vine.
Un basm cu pajuri și cu zmei
Începe-acum o fată,
Tu taci ș-ascuți povestea ei
Și stai îngândurată.

Și firul tău se rupe des,
Căci gânduri te frământă,
Spui șoapte fără de-nțele,
Și ochii tăi stau ținți.
Scapi fusul jos; nimic nu zici
Când fusul se desfășură...
Te uiți la el și nu-l rădici,
Și fetele se miră.

... O, nu! Nu-i drept să te-ndoiești!
Prin geam tu sari deodată,
Prin noapte-afară lung privești –
– „Ce vezi?” întreab-o fată.
– „Nimic... Mi s-a părut așa!”
Și jalea te răpune,
Și fiecare vorbă-a ta
E plâns de-ngropăciune.

Într-un târziu, nerădicând
De jos a ta privire:
– „Eu simt că voi muri-n curând,
Că nu-mi mai sunt în fire...
Mai știu și eu la ce gândeam?
Aveți, și voi un frate...
Mi s-a părut c-aud la geam
Cu degetul cum bate.

Dar n-a fost el!... Să-l văd venind,
Aș mai trăi o viață,
E dus, și voi muri dorind
Să-l văd o dată-n față.
Așa vrea poate Dumnezeu,
Așa mi-e datul sorții,
Să n-am eu pe băiatul meu
La cap, în ceasul morții!”

Afară-i vânt și e-nnorat,
Și noaptea e târzie;
Copilele ți s-au culcat –
Tu, inimă pustie,
Stai tot la vatră-ncet plângând:
E dus și nu mai vine!
Ș-adormi târziu cu mine-n gând
Ca să visezi de mine!

Marius Ardelean

Eterna mamă

Ce bine-i mamă, lângă tine,
Când seara-mi cânți de somn
Cu vise,
Cu feți-frumoși
Și cu ilene-cosânzene
Și cu poiana de narcise.

Ești ochiul îngerului ce veghează
Și-mi dai nebănuitele puteri cerești;
Ești zâna-bună și suavă,
Citită-n cartea cu povești.

Tu ia-mi sărutul de pe buze, mamă,
Și îl ascunde-n sân,
Acolo, lângă pieptu-ți cald,
Cântat de stele,
El e pecetea darului tău sfânt:
Floarea copilăriei mele.

Trecut-au anii fără' să-i numeri,
Prin părul sidefiu, ca o maramă,
Însă de-a pururi eu voi fi copil;
Tu, pururea îmi vei fi mamă.

Ana Crișan

Un suspin ușor

Din inimă zboară un suspin ușor,
se leagănă-n vânt, ca un fir de bujor,
ca un cântec sfânt aleargă,
până-n brațele tale, mamă dragă.

Ion Arion

Portret Mamei

Chip iubit, de neuitat,
Mici fiind – ne-a legănat!
Cu dor urma ne-o presară
Și-o serbăm în primăvară...
Inima-i de tot se frânte
Vreo nevoie de ne strânge....

Să ne-ajute-ar vrea, la toate,
Chiar bolnavă de-i, tot poate!....

**Bucuria
vieții mele**

Ce înseamnă cuvântul „bucurie”? Poate pentru unii bani, pentru alții mașină, casă frumoasă, etc. Eu am o bucurie care tot timpul e cu mine și în inima mea. Nu pot să-mi imaginez viața fără acest sentiment, fără această bucurie care nu este alta decât fetița mea, această ființă mică care îmi este atât de scumpă, care poartă numele de *Carolin*. Chiar dacă am trecut prin mari greutăți, prin valuri de necazuri datorită acestui mic odor, toți norii s-au risipit după naștere și iarăși a fost senin. Nu pot să descriu sentimentul pe care îl am când mă îmbrățișează, când îmi spune în cuvinte numai de ea știute că mă iubește, când se alipește de mine punându-și mânuțele pe obrajii mei spunând: „mami”. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat o fetiță sănătoasă, frumoasă și minunată. Trebuie să-i mulțumesc și mamei mele pentru că aproape tot timpul e cu *Carolin*, pentru răbdarea nemărginită. „Să-i mulțumești lui Dumnezeu dacă ai în viață o mamă.” Sunt datoare să-i mulțumesc și tatălui și fratelui meu pentru toate cele ce-au făcut pentru mine și *Carolin*. Ce bine e să ai o mână de ajutor! Când crezi că nu mai poți, îți dai seama că cei din jurul tău te sprijină și sunt alături de tine. Sentimentul de a fi mamă e ceva ce nu se poate explica în câteva cuvinte. Oricât se „zbenguiește *bucuria*” mea nu mă pot supăra pe ea. Când mă privește lung și adânc cu ochii ei frumoși, când pe gurița ei apare un zâmbet șiret, am și uitat „răul” făcut. O iubesc. Poate deseori sunt obosită, dar micuța mea știe cum să mă învieze. Pe cât e de micuță, pe atât de multă energie are, energie care ține în mișcare toată familia. Nu se poate să nu o iubești, atât e de dragă și minunată. Sunt fericită când o duc cu mine la magazin, la rudenii, în diferite locuri, mai ales că astfel putem fi cât mai mult împreună. Ce bine e când, ajungând acasă de la locul de muncă, mă așteaptă cu brațele deschise și cu veselie. Niciodată n-am întâlnit atâta bunătate și gingășie ca în această fetiță. Se poate să nu iubești o ființă atât de blândă și plină de dragoste? Eu zic că nu. E bine să fii iubită de o fetiță atât de minunată. Sunt foarte mândră de *Carolin*, la care mă gândesc necontenit în fiecare clipă. Fie nor, fie soare, ea tot zâmbește și niciodată nu e plictisitoare. E ceva deosebit în ea, ceva ce nu se poate explica prin cuvinte. Poate de zeci de ori pe zi îi spun că o iubesc și tot așa mai spune-o, pentru că mă pătrunde o dragoste nemărginită față de ea. E bine să crească un copilăș cu măicăsa și cu bunicii, așa cum crește *Carolin*. Poate când va veni timpul să meargă la grădiniță îi va fi mai greu decât altor copii. Cu cât mai grea va fi despărțirea în fiecare dimineață, cu atât mai mult va aștepta să ne vedem după-masă.

-Im-

Grigore Vieru

Cuvântul mama

Pruncii îl zuruie.
Bătrânii îl visează.
Bolnavii îl șoptesc.
Mușii îl gândesc.
Fricoșii îl strigă.
Orfanii îl lacrimă.
Răniții îl cheamă.
Iar ceilalți îl uită.
O, Mamă! O, Mamă!

„Primăvara întânării”

În viața omului primăvara însemnă mai cu samă reînviere naturii, reîntoarcere păsărilor călătoare, o nouă trezire la viață și o mulțime de schimbări de tăta mândrie, care vin să ne amintească că ce treabă bună-i să fii om drept, să-ți porți cu vrednicie credința în apropiatu tău, dragoste față de moștenire strămoșească, iubire care te leagă de neam și de țara în care te-ai născut și care îți păstrează viu rădăcinile.

Primăvara, ca o întorsătură în natură și în gândire omului, vrând năvrând, ne îndeamnă și ne împinje să ne uităm cu sinceritate și în adâncu sufletului nost, să punem la cântar, faptă cu faptă, ce-am făcut și ce mai avem de-a face în familie, în juru nost, în satu nost, cu asta ajungând ctar și până la treburile țării.

Și ce videm? Întră familie rupturile-s tă' mai adânci, întră neam și neam înstrăinare crește, satu românesc – care o fost și io cred că a mai rămâne leagănu nost cel mai prețios de a ne păstra noi pă noi, – îi în pericol: și sătenii noști să ascund în cuiburile lor și nu-și mai dau tăta silința să să ajute unii pă alți. Ba ctar și mai mult. Ne dăm sama, cu amărăciune și cu durere, cum că

răutate, hoții și fățarnicie să bagă și goștește din casa-n casă; pizma și ura „îș fac de cap” ca naște câni turbați care or scăpat din legătură. La una ca asta omului îi vine să creadă cum că o ajuns într-o lume proastă, care nu mai are on viitor cumsăcade și din care nu să mai poate întoarce câtă mai bine.

Și meghiș. Ca și până amu d-atâte uări, și de la primăvara asta așteptăm întorsura mult dorită. Numa că amu nădejde noastă-i mult mai fundamentată. Primăvara asta ne întărește credința în viitor mai promițător, – nu numa pînă fieștecare pom înflorit care ne curățește aieru; nu numa pînă fieștecare glas de ciocărie care ne alină sufletu; nu numa pînă fieștecare strop de ploaie care ne trezește cu apa învierii; nu numa pînă fieștecare rază de soare care ne încălzește trupu amorțit, – ce și pînă faptu că în zilele aste am trecut on prag. On prag mult așteptat și o primăvară visată care ne-o dus în Europa Unită. On dangăt de clopot la capătu rugăciunii noastre care ne dă de știre că am ajuns într-o familie nouă, că ni s-o mplinit on vis.

On prag nou, on început de drum. Cine cum și-o vi-

sat trecere asta dint-o familie înalta, nu știu cu siguranță. Da' aș vre să cred din suflet că cii mai mult dintră noi au încredere în ceie ce ne așteaptă în casa mai largă, mai mândră și mai bogată a Europei Unite. Aș vre să cred că mirosul florilor din primăvara asta ne-or împăpăta cășile, că razele soarelui din primăvara asta ne-or lumina privire, că pragu păstă care am trecut ne dăstide on drum câtă o viață mai plină de valori înălțătoare.

Iacă, dară, aște-s visurile mele d-amu. Așe cum zic: aște pînă mine și jenerație de vrîsta me visuri or fost și visuri or rămâne. Nici on bai! Important îi că pînă urmașii noști uare ce a aduce primăvara asta? Și în privința asta n-am nici o îndoială: asta ș-amu și d-aci-ncolo a fi și a rămâne o adevarată „primăvară a întânării”.

Sandu Popa

≡ Anecdote din vecini ≡

Muiere unui otăcan o picată pe pat și din zi în zi tă' mai beteagă o fost. Când o sîntit că i-i să gată zilele, încă odată s-o sculat din pat și, cu chin cu vai, o măturat casa.

– Mătușe, da' cum ai cutezat să te scoli din pat amu când iești așe de beteagă? – u-o-ntrebat o verișană mai tânără.

– D-apu io sîntăsc că mi să gată zilele, apu dacă s-ar întâmpla să mor, n-aș vre să rădă lume de mine, că miie și-n ceie lume m-ar fi rușine de casa me nămăturată, – i-o răspuns baba.

– Măi, Nuțule, nu știi cumva că pe care vițal l-o dus ieri tată-to la misarăș? – l-o întrebat on bătrân pe pruncașu din vecini.

– Știu io bine, – s-o mândrit pruncașu, la care o mai adăugat: – Pe cel cu patru picioare!

O fătută, auzindu-l pe popa predicând dăspră înjerie în biserică, ajungând acasă dăloc l-o întrebat pe tată-so:

– Tată, da' ie spune-mi miie că unde șed înjerie dăspră care ne-o vorbit popa în biserică?

Tata ș-o luat fătura-n brață, o ieșit cu ie în ocol și, arătând în sus cu jejetu, i-o zis:

– No, apu dacă vrei să știi că unde șed înjerie, uită-te acolo sus în dăpărtări, că acolo li lăcașu lor.

– Bine, bine, da' nu să tem c-or pica jos d-acolo? – l-o mai întrebat mîrîndu-să tare fătura.

Am citit că...

Poate v-am amintit cândva că, de când mi-s, miie tă' m-or plăcut poveștile. Încă ș-amu îmi place să citesc uă să ascult câte-o peveste, mai ales că îi musai să și învăț din iele. Așe stă treaba că, având nepot, care de multe uări mă cer să le spun „câte-o peveste din bătrâni” – îi așe le număsc poveștile mele – mai ales sara, după culcare, c-așe să uită a durmiere mai iute și cu gânduri mai bune. Asta și d-aceie, dăuarece io-s cu mare băgare de samă ca poveștile mele să să ghețe cu bine. Adequate nu ca cile mai multe învățate în pruncie me de la părinț, de la bunici uă de la hortacii de vrîsta me, care nu tădauna să gată cu pățanii vesele. Dăuarece, după părere me, îi tare fontoș ca pruncașii să adoarmă cu gânduri bune și cu voie bună.

No-amu, pînă hortacii mnei de cândva, de la care, pe vremuri, am învățat una și alta, să află și Toader Lupului. Noi amu „Toderăș” îi zicem, bătrîn că iel îi cel mai gras om din sat, și numa din glumă o căpătat de la săteni porigla asta cam atunci, când o început să să îngreșe păstă măsură. D-atunci, adequate cam de vo' zece ani, Toader numa rare uări ieșe afară din ocol. Nu-i beteag, n-are nici o boală mai serioasă, numa că kilele i-i să sporesc din an ce trece, așe că amu numa cu greu să poate dăspărți de pat. Așe dară, dacă vreu să mă-ntălesc cu iel, treabă să mîrg io la iel să vadă și, cum v-am amintit, și să-i mai ascult câte-o peveste uă întâmplare „din bătrâni”, da' și să ne mai vorovim dăspră tănărețe noastă, că-i o mîrîrare că de bine-ș aduce aminte de întâmplări de dămurt.

Bogăț și dăstul că, vinere trecută, când o fo' vreme aceie somnoroasă, având oleacă de treabă și la casa satului, am gândit una și m-am băgat pe vedere la „Toderăș”. Tare bine i-o părut de mine, și cu una cu două ne-am și încins la voarbe. Mai bine spus, iel s-o dat la pățanii din tănărețe, da' în așe măsură, de miie numa din când în când m-o răușit să-i pun câte-o întrebare.

No, când apoi l-am întrebat că amu cum stă cu kilele, la una ca asta o început să-m înșire dint-on uișag că, în lume mare, cât oameni grași or trăit și mai trăiesc și astăz, care-s de două-tri uări mai grei decât iel. L-am ascultat că l-am ascultat, apoi l-am rugat să-m împrumteze pe câteva zile uișagu din care mi-o citit, cu gându că da' dacă m-o afla ceva pe plac, dăspră care să-m spun și io părere. Și nu m-am înșelat.

Citind înșirare din uișagu căpătat, mai nante m-am dat sama că dintră cii mai grași oameni din lume trii or fost americani. Dint-asta să-nțăleje și că aște amu nu mai trăiesc. Tău or murit, cam pînă anii '90, unu după altu. O muiere c-o greuta-te de 535 de kile (și 34 de ani), on ficior cu 540 de kile (și 28 de ani), a triile, on alt bărbat cu 538 de kile (și 41 de ani). Oameni grei, bătut de soarte, c-o viață pămăntească dăstul de scurtă.

Gîndindu-mă la asta, încă m-o părut bine că „Toderășu” nost nu-i numa o mae și jumătate, îi trecut de 60 de ani și încă-i „sănătos”...

Vă dorește sănătate cât mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Glume

Înt-o sară Ion să sfădește cu nevastă-sa și să hotărască să nu mai vorbască unu cu altu. Să culcă îi, numa că Ion trăbuie să să scoale mai dăvreme, așe că p-on pipăruș îi scrie „Mărie, trezește-mă la 5 ceasuri!” Dimneța, pe la 8 ceasuri, să trezește Ion și să face tare cu fire. Pînă aște să uită pe pat și află scris p-on alt pipăruș: „Îs 5 ceasuri, boue, trezește-te!”

On bețiv să ponoslește că de hortacu-so:

– Și cum merem încetișor de casă, odată numa sîntăsc că cineva mă calcă pe brîncă!

On tălhar îi prins de polițiști și-i întrebat:

– Spune, domnule, ce-ai făcut?

– Am furat o cisternă de vin.

– Și...?

– Jumătate u-am băut.

– Și cu ceialaltă jumătate ce-ai făcut?

– D-apu u-am vîndut.

– Și ce-ai făcut cu banii?

– I-am băut.

Mărie îl străgă pe Ion:

– Ioane, hai în casă de ploaie!

– Lasă-mă în pace, că și aici ploaie!

Gimnastică

Regele Europei și echipa sa fantastică

La sfârșitul săptămânii trecute, **Marian Drăgulescu** s-a înscris în cartea de aur a gimnasticii. Tânărul de nici 24 de ani a cucerit (precum v-am relatat și săptămâna trecută) nu mai puțin decât patru medalii de aur la Campionatul Mondial, organizat în Slovenia. Cu această performanță intră în clubul gimnaștilor ca sovieticii **Titov**, **Bilozercev** sau **Liukin**. La sol el arată calități excepționale, acumulând, până la ora actuală, câte două titluri continentale și mondiale. Iar la ultima ediție a întrecerii continentale a acumulat trei titluri individuale: la sol, la sărituri și la individual compus.

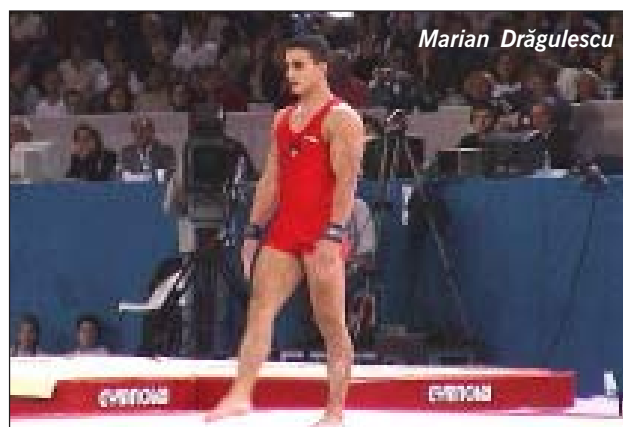
Drăgulescu s-a apucat de gimnastică în anul 1988. „Mereu îi voi mulțumi primului meu antrenor, Dumitru Avarvarei”, spune deseori noul erou al gimnasticii românești, care în coloanele Gazetei Sporturilor mai mărturisește cu o amărăciune neascunsă următoarele: „Cred că Mutu câștigă în trei zile banii pe care îi primesc eu după evoluția de la Europene. Aceasta este diferența dintre fotbal și gimnastică”. Marian va primi 800 de milioane de lei (cca. 5 milioane de forinți) pentru titlurile câștigate la Ljubljana. „Regi în Europa”, „Simply de Best” sau „Cu Europa la picioare”, iată doar câteva titluri din presa românească care, parcă a încercat să-i consoleze prin calificativele entuziasmate, pe eroii antrenați de **Dan Grecu**. Echipa masculină a României, în componența **Marian Drăgulescu**, **Marius Urzică**, **Ioan Suciu**, **Dan Potra** și **Răzvan Șelariu** a colectat jumătate din cele zece medalii de aur posibile. Din toate cele cinci titluri continentale, poate cea mai valoroasă este cea cucerită în competiția echipelor, care

arată că nu este vorba de numai un singur gimnast, care se ridică dintr-un antrenaj mediocru, ci despre o întreagă generație. O altă figură marcantă a acesteia fiind, de exemplu, acel **Ioan Suciu**, care a luat titlul la cal cu mâner, aparat la care, de altfel, marele favorit și deținător al titlului european și olimpic este **Marius Urzică**. Acesta din urmă, aparține unei generații mai în vârstă, și la această întrecere a evoluat accidentat, obiectivul primordial al său fiind ajutarea echipei. De aceea el nici nu s-a arătat dezamăgit pentru faptul că la aparatul său, ce i-a adus cele mai mari glorie, a reușit să se claseze numai pe ultimul loc, cel de al optulea, din finală.

Seleccionata masculină de gimnastică a României, în frunte cu **Marian Drăgulescu**, acum, cu două săptămâni după marea faptă continentală, își petrece odihna bine meritată. Însă aceasta va mai dura doar câteva zile, pentru că olimpiada de la Atena se

apropie amenințător, iar acolo vor fi prezenți și adversarii adevărați. Se pare că la ora actuală doar țările asiatice pot însemna adevărată amenințare pentru elevii lui **Dan Grecu**. Și iată că de câțiva ani trăim momente neînchipuite până nu demult. Băieții le întrec cu titluri internaționale pe fetele, care se află la răspântia unui schimb de generații.

Ștefan Crâsta

Baschet

Între 16-18 aprilie iubitorii baschetbalului din Europa au privit spre orașul Pécs, unde s-au desfășurat sferturile de finală, respectiv finala Euroligii la baschet feminin. Pe lângă formația gazdă – care deja de mai mulți ani aparține elitei europene – s-au calificat, în această ultimă fază a competiției, echipele Valenciennes din Franța, Brno din Cehia și Gdynia din Polonia. Așa cum era de așteptat Pécs s-a dovedit a fi o gazdă excelentă din toate punctele de vedere. Pe lângă faptul că a avut, și are și acum – indiferent de rezultatul obținut – o echipă puternică, simpatică, și locuitorii orașului iubesc foarte mult baschetul. Aproape de fiecare dată, la meciurile importante din campionatul intern și – firește – la partidele din Euroligă

„Eroine” din Pécs

elevele lui **Rátgéber László** joacă în fața a 4000-5000 de suporteri. Așa s-a întâmplat și la meciurile din sferturile de finală. În partida inaugurală gazdele au jucat cu franțuzoaicele de la Valenciennes, și în ciuda sprijinului fantastic, primit din partea suporterilor, au pierdut. Înfrângerea însă nu i-a descurajat pe suporteri și nici pe jucătoare, care apoi în finala mică au învins contra echipei cehe, obținând astfel medalia de bronz. La finele ediției 2003-2004 a Euroligii – ca și acum trei ani – fetele din Pécs au urcat pe treapta a treia a podiumului. „Trebuie să recunoaștem că acest rezultat oglindește fidel realitățile. Lotul echipei franceze e cel mai puternic.”, a declarat **Rátgéber László** după meciul disputat cu Valenciennes,

iar despre finala mică a spus următoarele: „Înainte de partida am cerut fetelor să joace cu »inimă« (...) Noi nu avem vedete, avem însă eroine. Și, într-adevăr, pe tot parcursul competiției **Ivanyi Dalma** și coechipierele ei au jucat cu multă dăruire, compensând astfel, de mai multe ori, unele elemente nefavorabile, cum au fost accidentările. Înaintea sferturilor s-a accidentat, de pildă, și **Károly Andrea**, cea mai în formă jucătoare a echipei. Cu toate că echipa nu a cucerit titlul Euroligii, ea a fost aplaudată de suporteri, de locuitorii orașului și sunt convins că și de cetățenii întregii țări. Mai ales că prin performanța jucătoarelor, prin profesionalismul organizatorilor, prin comportamentul suporterilor s-a răspândit vestea bună a Ungariei pe tot continentul european. Și una dintre cele mai bune mijloace care pot contribui la imaginea favorabilă a unei țări este sportul.

Adam Bauer

Gimnastică

La sfârșitul săptămânii vine rândul fetelor

Anul trecut, la Campionatul Mondial de la Anaheim, echipa României a cucerit medalia de argint la echipe. La actualele Campionate Europene de la Amsterdam, antrenorul **Octavian Belu** își dorește ca elevele sale să aibă o comportare cât mai bună. La Amsterdam vor partici-

pa cinci sportive: **Cătălina Ponor**, **Dana Sofronie**, **Monica Roșu**, **Alexandra Eremia** și **Silvia Stroescu**. „Nu va fi deloc ușor. Acum doi ani nu am participat la Europenele de la Patras. La Amsterdam vom intra în prima serie. Avem o situa-

ție asemănătoare cu cea a echipei Spaniei”, a declarat **Belu**. „Pentru noi această competiție nu reprezintă decât un exercițiu pentru Olimpiadă. Un pas spre maturizarea fetelor. E greu de presupus că vom obține rezultate de excepție”, a adăugat **Bitang**. Echipele Rusiei și Ucrainei sunt principalele favorite. Dacă la masculin Rusia a afișat o formație cârpită, la feminin situația este cu totul alta. „La fete, rușii continuă să aibă o echipă în formă”, a explicat coordonatorul principal al echipei.

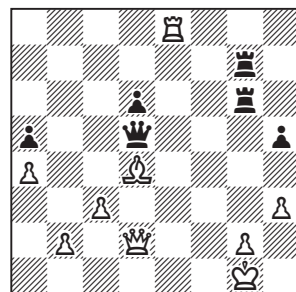
Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Giula-Macău	0-0
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Micherechi-Vésztő	0-1
Gyomaendrőd-Bătania	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Újkígyós-Aletea	3-3

Următoarele meciuri

1 mai (sâmbătă)	
Bătania-Micherechi	17.00
2 mai (duminică)	
Kazincbarcika-Giula	17.00
Aletea-Kunágota	17.00

ȘAH

Keres-Jansa
1970

Albul mută. Atac prin descoperire.

- ah -

Rezolvare:

(+7.N:2.N:g7+
(Rezolvare: 1.T:h8+

ROMÂNIA

Luni 3 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Teleshopping 7.15 Serial. Călători în lumi paralele 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G 9.00 Teleshopping 9.15 Cuptorul magic 9.45 Teleshopping 10.00 Surprize, surprize (R) 12.30 Lecția de privat 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Telenciclopedia (R) 14.30 Pro patria 15.00 Kronika 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.30 Reflecții rutiere 18.00 Jurnal 19.00 Iartă-mă! 20.00 Lori, Dan și tanti Mili 20.30 Caravana premierelor 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniștii 23.30 Film. Cântec trist 1.25 Cinci minute de cultură 1.35 Jurnal (R) 2.35 Caravana premiere-lor (R) 3.05 Film (R). Scrisorile roșii 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Marți 4 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Teleshopping 7.15 Serial. Călători în lumi paralele 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G 9.00 Teleshopping 9.15 Lori, Dan și tanti Mili (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Bravissimo! (R) 11.50 Corect! 12.00 Profesioniștii (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Vector III 14.00 Alege viața! 14.30 Kronika 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Agenția de plasare 18.00 Jurnal 19.00 Film. Dragoste otrăvitoare 20.55 România 1... și filmul 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Poveste fără sfârșit 23.30 Film. Neguțătorul lui Venus 1.00 Cinci minute de cultură 1.10 Spectacolul lumii (R) 1.35 Jurnal (R) 2.35 Alege viața! 3.00 Film (R). Cântec trist 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Miercuri 5 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Teleshopping 7.15 Serial. Călători în lumi paralele 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G 9.00 Teleshopping 9.15 Spectacolul lumii (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Cartea Tvrecordurilor (R) 11.05 Corect! 11.15 Garantat 100% (R) 12.30 Caravana premierelor (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Convietauri 15.10 Ex Libris 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Agenția de plasare 18.00 Jurnal 19.00 Clubul de comedie 19.30 Ochiul magic 20.30 Serial. Orice e posibil 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturne 23.30 Film. În numele fiicei mele 1.10 Cinci minute de cultură 1.20 Dincolo de hartă (R) 1.50 Jurnal (R) 2.50 Vector III (R) 3.20 Film (R). Neguțătorul lui Venus 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Joi 6 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Teleshopping 7.15 Serial. Călători în lumi paralele 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G 9.00 Teleshopping 9.15 Dincolo de hartă (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Soț și soție (R) 12.30 Sănătate pentru toți! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Aventura sunetelor 14.00 Akzente 15.25 Marioara Voiculescu 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Agenția de plasare 18.00 Jurnal 19.00 Telectinemateca. Jazz '20 20.40 Tragerile Jocker și Loto 5/40 20.50 Fotbal: Olympique Marseille–Newcastle Utd. În pauză: Jurnalul de noapte 23.00 Garantat 100% 0.15 Film. Dans în penumbră 2.00 Cinci minute de cultură 2.10 Jurnal (R) 3.10 Film (R). În numele fiicei mele 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Vineri 7 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Teleshopping 7.15 Serial. Călători în lumi paralele 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G 9.00 Teleshopping 9.15 Clubul de comedie (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Ochiul magic (R) 11.00 Teazar folcloric (R) 12.00 Iartă-mă (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Tribuna partide-lor parlamentare 14.00 România politică 14.30 Ștefan cel Mare – 500 15.00 Orizont 15.30 Interes general 16.30 Euro Police 17.00 Pământul în 80 de zile 18.00 Jurnal 19.00 Soț și soție (R) 20.30 România 1... și filmul! 20.40 Soț și soție (R) 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Film Șoc și filme Șic 0.35 Serial. Districtul 1.20 Clubul de comedie (R) 1.45 Cinci minute de cultură 1.55 Jurnal (R) 2.55 Film (R). Dans în penumbră 4.35 Serial. Destine secrete 5.25 Sănătate pen-tru toți (R).

Sâmbătă 8 mai

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Teleshopping 7.10 Desene animate 8.00 Întâlnirea de basm 9.00 Teleshopping 9.15 Debut 50 plus 10.30 O vedetă populară 12.00 Spectacolul lumii 12.30 Cuptorul magic 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 România 1 ... și Formula 1 13.30 Ora Olimpică 14.00 Formula 1. Calificări: Marele premiu al Spaniei 15.00 Bravissimo! 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnal 19.00 Surprize, surprize... 20.10 România 1 și... strada! 20.20 Surprize, surprize... 21.10 Numărătoarea de surprize 21.20 Surprize, surprize... 22.00 Jurnalul de noapte 22.20 Film. Din umbră 0.10 Serial. Districtul 1.00 Spectacolul lumii (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 Debut 50 plus (R) 3.35 Aventura sunetelor (R) 4.05 O vedetă... populară (R) 5.25 Teleshopping.

Duminică 9 mai

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jocul planetelor 9.00 Dincolo de hartă 9.30 Cetatea muzicii 10.00 Ziua Europei 11.00 Teazar folcloric 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Studio Formula 1 13.55 Formula 1. Marele premiu al Spaniei 16.00 Film. Madame San-Gené 17.45 Tragerile Loto 6/49 și Noroc 18.00 Jurnal 19.00 Fotbal: Rapid–Dinamo 20.55 Minutul 91 22.00 Jurna-lul de noapte 22.20 Film. O coardă prea întinsă 0.10 Pămân-tul în 80 de zile (R) 1.00 Jurnal (R) 2.00 Lumea în care trăim (R) 3.00 Teazar folcloric (R) 4.00 Bravissimo! (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 3 mai

6.00 Top sport (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Piersic show (R) 9.00 Gimnastică (R) 11.05 Ora fără catalog (R) 12.00 Lecție pentru viitor 13.00 Desene anima-te 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Primul pas 15.00 Eco-magazin 15.30 Atlas (R) 16.00 Știri 16.10 Hochei 18.50 Cinci minute de cultură 19.00 Telegazetă 20.00 Veni, Video, Vici! (R) 20.15 Hochei 22.35 Serial. Fotografii de scandal 23.30 Mărul de Aur 0.30 Film (R). Halloween însângerat 2.05 Remix 3.00 Serial (R). Fotografii de scandal 3.50 Cinci minute de cultură 4.00 Știrile serii 4.30 Serial (R). Jocurile vieții 5.00 Telegazetă (R).

Marți 4 mai

6.00 Conjugând verbul "a ști" (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Ferma baloanelor 9.05 Serial (R). Aventurile lui Jules Verne 9.55 Cinci minute de cultură 10.05 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Emisiune în limba germană 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Răscruți 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Conexiuni 18.00 Serial. Pasiuni 18.50 Cinci minute de cultură 19.00 Telegazetă 20.00 Serial. Marea Brava 20.50 Film. Misiunea 22.40 Serial. Familia și legea 23.30 Conexiuni (R) 0.30 Film. Rap și telefoane mobile 2.00 Serial (R). Ferma baloanelor 3.30 Eco-magazin (R) 4.00 Știrile serii 4.30 Răscruți (R) 5.00 Telegazetă (R).

Miercuri 5 mai

6.00 Spune-mi ce te doare (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Pasiuni 8.15 Serial (R). Ma-re-a Brava 9.05 Serial (R). Rebelii 9.50 Cinci minute de cultură 10.00 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Desene ani-mate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Parnasul 15.00 Curțile Măriei Sale Ștefan 15.30 Puls 2004 16.00 Știri 16.10 Hochei 18.50 cinci minute de cultură 19.00 Telegazetă 20.00 Veni, Video, Vici! (R) 20.15 Hochei 22.30 Eurofotbal 23.30 Invitație la concert 0.30 Film (R). Secretul lui Joe Gould 2.20 Film (R). Misiunea 4.00 Știrile serii 4.30 Arca lui Noe (R) 5.00 Telegazetă (R).

Joi 6 mai

6.00 Puls 2004 (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Gemenii celebri 9.00 Serial (R). Aventurile lui Jules Verne 9.50 Cinci minute de cultură 10.00 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Sista 15.00 Tribuna partidelor parlamen-tare 15.30 Acces la succes 16.00 Știri 16.10 Hochei 18.50 Cinci minute de cultură 19.00 Telegazetă 20.00 Veni, Video, Vici! (R) 20.15 Hochei 22.30 Serial. Nemuritoarea 23.20 Invitație la concert (R) 0.15 Film. Lola și Bolidikid 1.50 Film (R). Gemenii celebri 3.10 Serial (R). Nemuritoarea 4.00 Știrile serii 4.30 Natură și aventură (R) 5.00 Telegazetă (R).

Vineri 7 mai

6.00 Acces la succes (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Nico Inorogul 9.10 Serial. Aventurile lui Jules Verne 10.00 Cinci minute de cultură 10.10 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritori-ale 12.45 Cinci minute de cultură 13.00 Desene anima-te 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună, în Europa 15.00 Marile cărți ale omenirii 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Via Sacra 18.00 Serial. Pasiuni 18.50 Cinci minute de cultură 19.00 Telegazetă 20.00 Serial. Marea Brava 20.45 D'ale lu' Mitică 21.45 Film. Vise pierdute, vise regăsite 23.30 Documentar (R) 0.30 Film (R). Nico Inorogul 2.05 Film (R). Vise pierdute, vise regăsite 3.50 Cinci minute de cultură 4.00 Știrile serii 4.30 Atlas (R) 5.00 Telegazetă.

Sâmbătă 8 mai

6.00 Răscruți (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial. Pasiuni 8.15 Film. Marea Brava 9.00 Serial (R). Rebelii 9.50 Acum este... Maxima 10.00 Top Sport 10.30 Ora fără catalog 11.30 Bebe la Bord 12.30 Spune-mi ce te doare 13.00 Serial. O femeie face carieră 13.30 Atenție, se cântă! 15.00 Film puzzle 16.00 Acum este... Maxima 16.10 Hochei 18.45 Aleea cu Ghimpi 19.00 Telegazetă 19.30 Fotbal 21.30 Hochei 23.45 Concert extraordinar 0.45 Fotbal (R) 2.30 Hochei (R) 4.45 Aleea cu Ghimpi (R) 5.00 Serial (R). O femeie face carieră 5.30 Telegazetă (R).

Duminică 9 mai

6.00 Eco-magazin (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Medalion de interpret 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Arca lui Noe 10.00 Clubul Ancutei 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Viață de câine 11.30 Serial. Lois și Clark 12.30 Mai Folk 13.25 Acum este... Maxima 13.30 Atlas 14.00 Piersic show 15.30 Serial. Jocurile vieții 16.00 Casa mea 16.30 Vacanță la Roma 18.00 Serial. Aven-turile lui Sindbad 18.45 Aleea cu Ghimpi 19.00 Telegazetă 19.30 Ziua Europei 21.30 Hochei 23.40 Spectacol extraor-dinar cu prilejul extinderii UE 1.35 Serial (R). Jocurile vieții 2.05 Ziua Europei (R) 4.00 Știrile serii 4.30 Ferma (R) 5.30 Telegazetă (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

3 MAI, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

4 MAI, MARȚI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

5 MAI, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

6 MAI, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Bule-tin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, în-cheiere.

7 MAI, VINERI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foia românească” 10.55: Avan-premiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „Lu-mea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

8 MAI, SÂMBĂȚĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calenda-ristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: Interviu, repor-taje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheie-re.

9 MAI, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calenda-ristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spi-cuiri din interviurile și reportajele difuzate pe par-cursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă orto-doxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modifi-cări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actua-litățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidenta-le, pe frecvențele locale ale studiourilor regio-nale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

5 mai 2004 (mtv ora 13.25)

Reluare: 8 mai 2004 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

După actualitățile săptămânii, emisiunea dedicată românilor din Ungaria va relata în amănunte despre Zilele Creștinismului Ortodox, manifestare desfășurată la sfârșitul săptă-mânii trecute. În prima emisiune a Ecranului nostru de după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană, telespectatorii vor putea vedea, printre altele, și un interviu cu *Mircea Geoană*, ministrul român al afacerilor externe.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 3 mai 2004

16.10–16.45 Universul culturii 16.45–17.00 Dialog spiritu-al 17.00–17.30 EVAntai 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Marți, 4 mai 2004

16.10–16.30 De la om la om 16.30–17.00 Cronică germană (emisiune în limba germană) 17.00–17.30 Grădina tran-ziției 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Miercuri, 5 mai 2004

16.10–16.30 Viața la țară 16.30–17.00 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 17.00–17.15 Sănătatea ta 17.15–17.30 Zona IT 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Joi, 6 mai 2004

16.10–16.30 Spații subiective 16.30–17.00 Orizonturi sâr-bești (emisiune în limba sârbă) 17.00–17.30 Oferte fizicii 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Vineri, 7 mai 2004

16.10–17.00 Teleaudiența 17.00–17.30 Bucuroși de oas-peți 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Sâmbătă, 8 mai 2004

16.00–16.30 Film documentar 16.30–17.30 În prelun-giri 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Duminică, 9 mai 2004

16.00–16.30 Musica Viva 16.30–17.00 VIP-uri de dumi-nică 17.00–18.00 Cântecele de acasă.

Sponsorul nostru

Internet aproape
pe gratis!

De la 625 Ft brut pe luna,
cu tarife subventionate de stat!

Bichisciba Matáv Pont,
Postaköz Tel.: 66/445-544

axelero
tiszar

Emisiunea în limba română
24 de ore din 24
pe www.rri.ro

Unitate prin diversitate
Uniunea Europeană

Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
- ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
- ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
- ❖ Cetățean european – multi-culturalitate, multilingvism

Program radiofonic: 3 mai, luni – ora 19.00

Reluare: 9 mai 2004, duminică – ora 19.00

– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz

– Frecvențele posturilor teritoriale

ZILELE CREȘTINĂȚII ORTODOXE

BUDAPESTA – GIULA 24-25 APRILIE 2004

Guvernul României a fost reprezentat la festivitatea din Budapesta de Mircea Geoană, ministrul afacerilor externe

Corul „Pro Musica” pe scena Palatului Dunărea

Moment la slujba arhierească din Catedrala Sf. Nicolae din Giula

Programul cultural din Giula a fost deschis de Corul „Camerata Felix” din Oradea

Vernisajul expoziției de pictură religioasă contemporană „La școala icoanei”

Corul credincioșilor ortodocși din Micherechi, condus de parohul Ioan Bun

FOAIA
românească
30 APRILIE 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.